

KONYA TİCARET ODASI

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÜLKE RAPORU

Etüd-Araştırma Servisi
Ocak 2010

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I ABD HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Ülke Kimliği	1
1.2. Kısa Tarihçe	2
1.3. Siyasi ve İdari Yapı	3
1.3.1. Yasama.....	3
1.3.2. Yürütme	4
1.3.3. Yargı	4
1.4. Dış Politika	4
1.5. Sosyal Yapı	5

BÖLÜM II GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Ekonomik Durum.....	6
2.2. Dış Ticaret.....	9
2.2.1. Genel Durum.....	9
2.2.2. İhracat	10
2.2.2.1. Mal Grupları İtibariyle İhracat	10
2.2.2.2. Ükelere Göre İhracat.....	11
2.2.3. İthalat	12
2.2.3.1. Ülkeler Bazında İthalat	12
2.2.3.2. Mal Grupları İtibariyle İthalat	13
2.2.4. İkili Ticaret ve Yatırım Anlaşmaları	14
2.2.5. Serbest Ticaret Bölgeleri	15
2.2.6. Dış Ticaret Esasları.....	16
2.2.6.1. Antidamping Vergileri ve Telafi Edici Vergiler	16
2.2.6.2. Ticarete Uygulanan Standartlar	16
2.2.6.3. Dağıtım Kanalları	17
2.3. Yabancı Sermaye.....	18

BÖLÜM III TÜRKİYE İLE SİYASİ, TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ

3.1. Siyasi İlişkiler	19
3.2. Ekonomik ve Ticari İlişkiler	19
3.3. Türkiye-ABD Dış Ticareti.....	21
3.3.1. Başlıca Maddelere Göre Türkiye'den ABD'ye İhracat.....	22
3.3.2. Başlıca Maddelere Göre Türkiye'ye ABD'den İthalat	23
3.4. Ticari Engeller.....	24
3.5. Türkiye-ABD Yatırım İlişkileri	26
3.6. Potansiyel İşbirliği Alanları	28
3.7. İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gerekenler	30
3.8. Değerlendirme.....	32
3.9. Yararlı Adresler.....	33

BİRİNCİ BÖLÜM ABD HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. ÜLKE KİMLİĞİ

Resmi Adı:	Amerika Birleşik Devletleri
Yönetim Şekli:	Federal Cumhuriyet
Başkan:	Barack Husseyin OBAMA (20 Ocak 2009'dan beri)
Başkan Yardımcısı:	Joseph BIDEN (20 Ocak 2009'dan beri)
Başkent :	Washington DC (District of Colombia)
Bağımsızlık günü:	4 Temmuz 1776 (İngiltere'den)
Milli bayram:	Bağımsızlık günü, 4 Temmuz (1776)
Yüzölçümü :	9.826.630 km ² (9.161.923 km ² kara + 664.707 m ² deniz) (Sadece 50 Eyalet ve Washington DC'yi kapsamaktadır)
Nüfus :	306,9 Milyon kişi (2009 tahmini)
Nüfus Artış Oranı:	% 0.975 (2009 tahmini)
Etnik Gruplar:	% 79,96 beyaz, % 12,85 siyah, % 4,43 Asya, % 0,97 Amerindian ve Alaska kökenli, % 0,18 Havai ve diğer Pasifik Adaları kökenli, % 1,61 İki ya da daha fazla ırklı (Hispanikler için ayrıca bir listeleme yapılmamaktadır.Hispanikler, siyah, beyaz veya Asya kökenli olabilir. Toplam ABD nüfusunun % 15,1'i Hispaniktir)
Dil :	İngilizce % 82,1 İngilizce, % 10,7 İspanyolca, % 3,8 Indo-Avrupa, % 2,7 Asya ve Pasifik Adaları, Diğer Diller % 0,7 (2000 verileri)
Din :	% 51,3 Protestan, % 23,9 Roman Katolik, % 1,7 Mormon, % 1,7 Diğer Hıristiyanlar, % 1,7 Yahudi, % 0,7 Budist, % 0,6 Müslüman, % 2,5 Diğerleri ya da tanımlanmayan, % 12,1 Herhangi bir dine bağlı değil, % 4 Hiçbirisi

İdari Yapı : 50 Eyalet ve District of Columbia
Alabama, Alaska, Arizona, Arkansas, California, Colorado, Connecticut, Delaware, District of Columbia*, Florida, Georgia, Hawaii, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, North Dakota, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West Virginia, Wisconsin, Wyoming

Bağlı Alanlar: American Samoa, Baker Adası, Guam, Howland Adası, Jarvis Adası, Johnston Atoll, Kingman Reef, Midway Adaları, Navassa Adası, Northern Mariana Adaları, Palmyra Atoll, Puerto Rico, Virgin Adaları, Wake Adası

Resmi Tatil Günleri :

1 Ocak	Yılbaşı Tatili
21 Ocak	Martin Luther King'in Doğum Günü
18 Şubat	George Washington'un Doğum Günü
26 Mayıs	Şehitler Günü
4 Temmuz	Bağımsızlık Günü
1 Eylül	İşçi Bayramı
13 Ekim	Columbus Günü
11 Kasım	Gaziler Günü
27 Kasım	Şükran Günü
25 Aralık	Noel Günü

Telefon Kodu: 1

Türkiye ile Saat Farkı: – 7 saat (Doğu Kıyısı)
– 10 saat (Batı Kıyısı)

1.2. KISA TARİHÇE

Amerika kıtasının 1492’de keşfinden sonra İspanya, Portekiz, Fransa, İngiltere bu kıtada toprak sahibi oldular. İngiltere başta olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen göçmenlerin oluşturduğu kolonilerin sayısı 18. yüzyılın ortalarında 13’e yükselmiş ve bu koloniler ABD’nin temelini oluşturmuştur.

İngiltere Krallığına bağlı olan koloniler, İngiliz Kralı’nın tayin ettiği bir vali tarafından yönetiliyordu. 1756-1763 yılları arasında İngiltere’nin Avusturya, Fransa ve Rusya İttifakıyla yaptığı savaşlar (Yedi Yıl Savaşları) mali durumunun bozulmasına neden olmuştur. İngiltere’nin mali durumunu iyileştirmek amacıyla yeni vergiler koyması Amerika’daki kolonilerin tepkisine sebep olmuş ve 1774’te toplanan 1. Philadelphia Kongresi’nde İngiltere Krallığı’na karşı savaşa karar verilmiştir. 1776’da yapılan 2. Philadelphia Kongresi’nde 13 koloni bağımsızlıklarını ilan etmiştir. Fransa, İspanya ve Hollanda’dan yardım alan koloniler İngilizleri barış anlaşması yapmaya zorlamış olup, 1783’te Versay Barış Antlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile İngiltere Krallığı 13 koloninin bağımsızlığını tanımıştır. 1787’de bir araya gelen 13 koloni, içişlerinde serbest olmak şartıyla Amerika Birleşik Devletleri’ni kurmuşlardır. Müteakiben birliğe 37 yeni eyaletin eklenmesiyle eyalet sayısı 50’ye yükselmiştir.

1.3. SİYASİ VE İDARİ YAPI

ABD, çoğulcu demokrasiye dayalı, başkanlık sistemiyle yönetilen federal bir cumhuriyettir. Federal devlet yapısı 50 Eyalet ve başkent Vaşington DC’yi (District of Colombia) içermektedir. Federal sistem uyarınca federal yönetim ile iç işlerinde serbest olan eyalet yönetimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları Anayasa’da tanımlanmıştır. Kuvvetler ayrımı prensibi hakimdir.

1.3.1. Yasama

İki yasama kuruluşundan oluşan Kongre, ABD Senatosu ve Temsilciler Meclisi’nden oluşmaktadır.

Senato : Her bir eyaletten 2 üye olmak üzere toplam 100 sandalye. 6 yıl görev süresi. Üçte biri her iki yılda bir seçilmektedir. Son Senato seçimleri 4 Kasım 2008 tarihinde yapılmış olup, bir sonraki 2010 yılı Kasım ayında gerçekleştirilecektir. Son seçimlerde Demokratik Parti 57 sandalye, Cumhuriyetçiler 41 sandalye ve bağımsızlar 2 sandalye almışlardır.

Temsilciler Meclisi : Toplam 435 sandalye. 2 yıl görev süresi. Son Temsilciler Meclisi üyeleri seçimi 4 Kasım 2008 tarihinde yapılmış olup, bir sonraki seçim 2010 yılının Kasım ayında gerçekleştirilecektir. Son seçimlerde Demokratik Parti 257, Cumhuriyetçiler ise 178 sandalye almışlardır.

1.3.2. Yürütme

Yürütme erkinin başı olan Başkan ile Başkan Yardımcısı 4 yıllık süreyle ve iki dereceli halk oylaması sonucunda seçilmekte ve seçilmeleri halinde en fazla 4 yıllık ikinci bir dönem daha görev yapabilmektedirler. ABD’de son başkanlık seçimi 4 Kasım 2008 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, bir sonraki seçim 6 Kasım 2012 tarihinde gerçekleştirilecektir. 4 Kasım 2008 tarihinde yapılan seçimlerde Barack H. Obama oyların %52,4’ünü almış, John McCain %46,3’ünü almıştır. Barack H. Obama ABD Başkanı ve Hükümet Başkanı olarak, Joseph R. Biden ise Başkan Yardımcısı olarak 20 Ocak 2009 tarihinden bu yana görev yapmaktadırlar.

Başkan tarafından atanan 15 Bakan ile Kabine üyesi seviyesinde ve bazıları Yasama erkince kurulmuş olan Bağımsız Kuruluşlar (National Science Foundation, NASA vb) federal konularda yetkilidirler. Başkanın atadığı yüksek yetkililer Senato tarafından onaylanır.

1.3.3. Yargı

ABD’deki en yüksek mahkeme olan ve Kanunların Anayasaya uygunluğunu denetleyen Anayasa Mahkemesi, bir Başkan ve 8 üyeden oluşmaktadır. Yargıçlar Başkan tarafından ömür boyunca görev yapmak üzere atanır ve Senato, tarafından onaylanırlar.

1.4. DIŞ POLİTİKA

ABD doğal kaynaklarının zenginliği, genç ve dinamik bir insan gücüne sahip olması nedeniyle 19. yüzyıl boyunca hızla sanayileşmiştir. Ancak 1861-1865 yılları arasında çıkan Amerikan İç Savaşı ülkeyi parçalanma tehdidi altına sokmuştur. Savaş kuzeydeki eyaletlerin başarısıyla sonuçlanmıştır ve ABD tekrar hızlı bir gelişme dönemine girmiştir. 20. yüzyıl başlarında çıkan I. Dünya Savaşı'nın İtilaf Devletleri tarafından kazanılmasında önemli bir rol oynamıştır. II. Dünya Savaşı'nda da Almanya, İtalya ve Japonya'ya karşı büyük bir başarı kazanan ABD bir süper güç haline gelmişti.

Bu iki dünya savaşından sonra dünya ülkeleri iki kutuba ayrılmıştır. Soğuk Savaş adıyla anılan bu dönemde ABD NATO örgütü çatısı altında Batı Bloğunun liderliğini üstlenirken, Sovyetler Birliği Doğu Bloğunun (Varşova Paktı) lideri durumundaydı. Soğuk Savaş yılları boyunca ABD başta Kore Savaşı ve Vietnam Savaşı olmak üzere birçok savaşa katılmıştır. 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılışı ardında Soğuk Savaş sona ermiştir. 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi üzerine çıkan I. Körfez Savaşı'nda ABD Irak ordusunu yenmiştir. ABD 1994 yılında NATO ülkelerinin yardımıyla Bosna Savaşı'na müdahale etmiştir.

2001 yılında New York ve Washington, DC gibi büyük ABD kentleri 11 Eylül 2001 saldırılarına sahne olmuştur. Bu saldırılara yanıt olarak ABD 2001 yılında Afganistan Savaşı ve 2003 yılında da Irak Savaşı'nı başlatmıştır. Bu savaşlar halen tam olarak sonuçsuz bir şekilde devam etmektedir.

Ülkenin kuruluşundan beri dış siyasetin yönetiminde başlıca söz sahibi Başkan olmuştur. Bununla birlikte, yetkileri sınırsız değildir. Giriştiği taahhütlerin Kongre tarafından tasdik edilmesi gerekir.

Amerika, Birleşmiş Milletlerin Anayasası uyarınca kurulan Kuzey Atlantik Anlaşması Teşkilatı (NATO), Amerika Devletleri Teşkilatı (OAS) gibi bölge savunma gruplarına ve barış ile gelişmeyi destekleyen diğer kuruluşlara da katılmıştır.

1.5. SOSYAL YAPI

Amerika Birleşik Devletleri nüfusunun ABD Sayım Bürosuna göre 11.2 milyon kaçak göçmende dahil olmak üzere 306.9 milyon kişidir.

ABD bir göçmenler ülkesidir. Göçmenler tarafından kurulmuş ve gelişmiştir. Hâlâ dünyanın en çok göç alan ülkesidir. Amerika Birleşik Devletleri'nin 4 Temmuz 1776'deki bağımsızlığından hemen önce nüfus yaklaşık 2.5 milyon kadardı. (%95 beyaz Avrupa, %5 zenci Afrika) Bu beyaz nüfusta en büyük pay İngilizlerin, sonra Almanların ve 3. olarak İskandinav ülkelerininindi.(İsveç, Norveç) Bu milletler ilk 3 grubu oluşturmaktaydılar.(Dini olarak %98 Protestan, %2 Katolik) 1720-1820 yılları arasında bu ilk gelenler karşılıklı evlilikler ve din birliği sayesinde bugün Beyaz Amerikalı dediğimiz (Anglo-protestan) siyasette ve iş dünyasında hakim konumda olan Amerikan ulusunun ana çekirdeğini oluşturdular. 2008 yılına kadar seçilen bütün ABD başkanları bu gruba dahildir.

1870-1920 yılları arası 2.göç dalgasının olduğu yıllardır. Bu yıllarda yukarda adı geçen devletlerden göçler devam etmektedir, fakat yoğunluk Katolik ve Ortodoks Avrupalılara (İtalyanlar, Yunanlılar, Ermeniler, Ruslar, Lehler, Avusturya-Macaristan, Sırlar, Yahudiler) ve İrlandalılara kaymıştır. 1880 yılında nüfus 60 milyona yaklaşmıştır.(1950'de %86 beyaz Avrupa, %9 zenci Afrika, %3 Hispanik (Latin Amerikalı), %2 Yahudi Dini olarak %74 Protestan, %20 Katolik, %3 Musevi, %2 Ortodoks, %1 Budist) ABD'nin nüfusu 1935'te 100 milyon,1970'de 200 milyon, 2005'de 300 milyona ulaşmıştır.

3. göç dalgası 1970'lerin sonunda başlamıştır ve halen sürmektedir. Bu göç dalgası daha çok çeşitlilik göstermektedir. Asya'dan, Ortadoğu'dan, eski komünist ülkelerden, Latin ülkelerinden özellikle Meksika ve Karayipler'den gelen yoğun Hispanik-Latin Amerika göçüdür(yılda yaklaşık 800.000 ile 1.5 milyon arası) 2006 sayımına göre nüfusu 1 milyon ya da üzerinde olan 32 tane grup vardır. Nüfusun çoğunluğu (%65) beyaz ve Avrupalı, %15'i Hispanik-Latin Amerikalıdır. Nüfusun %12'si zenci Afrika, %4'ü Asya kökenli, %3 Yahudi, %1'i Amerikan Yerlisi'dir. Dini olarak ise; %60 Protestan, %25 Katolik, %5 ateist ya da hiçbir dine bağlı olmayan, %3.2 Ortodoks, %3 Musevi, %1.2 diğer dinler, %1.3 Budist, %0.7 Müslüman, %0.6 Hindu şeklinde bir dağılım vardır.

İKİNCİ BÖLÜM GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. EKONOMİK DURUM

ABD, 300 milyonu aşan nüfusu ve yaklaşık 14 trilyon dolarlık GSYİH'sı ile dünyanın en büyük ve önemli piyasalardan birisidir. ABD, dünyanın en büyük ekonomik pazarı ve ithalatçısı olma özelliğinin yanı sıra, dünyanın en büyük doğrudan yabancı sermaye kaynağı ve alıcısı konumu ile gelişmiş ülkeler yanında tüm gelişme yolundaki ülkelerin de yöneldiği bir hedef pazardır. ABD ekonomisini birebir etkileme gücüne sahip olması nedeniyle oldukça önemli ve belirleyici durumdadır.

ABD ekonomisinde çeşitlilik çok fazladır. Bu bağlamda, ABD pek çok hammadde açısından kendine yetebilen bir ülkedir. Bunun tek istisnası, çoğu ülkede olduğu gibi, petrolde dışa bağımlı olmasıdır. ABD ekonomisinde öncü sektörler, motorlu taşıtlar, uzay teknolojileri, telekomünikasyon, kimyasallar, elektronik ve bilgisayarlıdır.

ABD'de 2007 yılında başlayan kriz, 1929 Büyük Buhranından bu yana görülen en ağır ve en derin kriz niteliğindedir. Tüm dünyayı etkisi altına alan finansal kriz ve ekonomik resesyon için yapılan tahminler en erken 2010 yılında krizden çıkılacağı yönündedir. İşsizlik oranının 2009 yılı için %9,5'e yakın olması, doların değer kaybetmesi, cari işlemler açığının ekonomik krizin etkisi ile gerileyerek 500 milyar dolar olması, 2010 yılı tahminlerinin de yeterince olumlu olmayışı ABD ekonomisi açısından potansiyel tehdit unsurlarıdır.

TABLO 1. Temel Ekonomik Göstergeler

	2007	2008	2009*
GSMH (Milyar \$)	14,077,6	14,441,4	14,266,2
Kişi Başına GSMH (\$)	46,673	47,439	46,110
Reel GSMH Büyüme Oranı (%)	2,2	0,4	2,7
Enflasyon Oranı (TÜFE) (%)	2,5	0,1	3,8
İşsizlik Oranı (%)	4,6	5,8	9,3
Dış Ticaret (Milyar \$) (mal ticareti)			
İhracat	1.148,5	1.291,4	1.001,8
İthalat	1.957,9	2.112,2	1.586,8
Denge	-731,2	-673,3	-497,0
Ticaret Hacmi	3.106,4	3.403,8	2.588,6
Cari Açık (milyar dolar)	-731,2	-673,3	-497,0
Döviz Kuru (Japon Yeni:\$)	117,8	103,4	93,8
Döviz Kuru (\$: €)	1,371	1,471	1,320

* 2009 verileri tahminidir.

Kaynak : CIA- The World Factbook, United States, November 27, 2009

ABD ekonomisindeki kriz, 2008 yılının ilk çeyreğinde ekonominin %0,7 oranında küçülmesiyle etkisini hissettirmeye başlamıştır. İkinci çeyrekte, %1,5 oranında büyüme kaydedilmiş olsa da, ABD’de yaşanan kredi ve finans krizinin etkisiyle tüketim harcamalarının daralması sonucunda, 2008 yılının üçüncü çeyreğinde, ekonomik faaliyette %2,7 oranında daralma görülmüştür. Finans krizinin reel ekonomiye etkisinin son çeyrekte daha da artmasıyla, ekonomik daralmanın boyutu da büyümüş; ABD ekonomisi 2008’in dördüncü çeyreğinde %5,5 oranında daralmıştır. 2008 yılının tamamında ise ekonomi, %0,4 oranında büyümüş, bu 1991’den sonraki en yavaş büyüme olmuştur.

2009 yılında ise ABD ekonomisi, ilk çeyrekte yatırım ve tüketim harcamaları ile ihracattaki düşüşün etkisiyle, bir önceki yılın aynı dönemine göre %6,4 oranında; ikinci çeyrekte ise %1,0 gerilemiştir. Böylece, 2008 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren GSYH dört çeyrek üst üste gerilemiştir. Dünya ekonomisinin genel görünümüne ve ABD ekonomisine ilişkin tahminler, durgunluğun 2010 yılı başına kadar süreceğine ve ABD ekonomisinin diğer gelişmiş ülke ekonomileriyle birlikte 2009 yılında daralacağına işaret etmektedir. IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu’nda Temmuz başında yaptığı güncellemeye göre, ABD ekonomisinin 2009 yılında %2,6 oranında küçülmesi beklenmektedir. 2009 yılının ikinci çeyrek dönem sonu itibariyle toplamda 14.150 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahip olan ABD ekonomisi, halen dünyanın en büyük ekonomisidir. 2009 yılının ikinci çeyrek dönem sonu itibariyle ABD’nin nüfusunun 306,9 milyon kişiye ulaştığı tahmin edilmektedir. Buna göre, kişi başına düşen GSYH tutarı 46.110 dolar olmaktadır.

2008 yılında **tüketici fiyatları endeksi (TÜFE)**’nde %0,1 ile 1954 yılından sonraki en düşük yıllık artış oranı kaydedilmiştir. 2009 Nisan ayında TÜFE’de Mart ayına göre değişim yaşanmamıştır. Tüketici fiyatları, Nisan ayı itibariyle 12 aylık dönemde ise %0,7 oranında gerilemiştir. Enerji ve gıda fiyatlarındaki gerilemeden kaynaklanan bu düşüş, 1957 yılı Haziran ayından bu yana yaşanan en büyük yıllık TÜFE düşüş oranı olmuştur. Fiyatların düşüyor olması deflasyon endişesini artırsa da, uzmanlar, ABD Merkez Bankası Fed’in ekonomik durgunlukla mücadele etmek için aldığı önlemlerin deflasyon tehlikesini ortadan kaldıracığına inanmaktadırlar.

ABD ekonomisinin Avrupa ekonomilerine göre en rahat olduğu gösterge, **işsizlik oranları** iken, 2007’de özellikle konut sektöründeki durgunluk ve ekonominin genelinde yaşanan yavaşlama, istihdamı da olumsuz etkilemiştir. Bunun sonucunda yükselişe geçen işsizlik oranı, Aralık ayında %5 olarak ölçülmüştür. 2008 yılının başlarında ortalama %5 civarında seyreden işsizlik oranı, finansal krizin reel sektöre etkisinin iyice hissedilmeye başlamasıyla yükselişini sürdürerek Aralık ayında %7,2’ye çıkmıştır. İşsizlik oranı, 2009 Nisan ayında %8,9’a kadar tırmanarak, son 26 yılın en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Bu gösterge, dünyanın en büyük ekonomisindeki durgunluğun iyice derinleştiğini göstermektedir. Toplam işsiz sayısının 13,7 milyon ile yeni bir rekor kırdığı ABD’de durgunluğun başladığı tarih olan 2007 Aralık ayından bu yana ekonomide toplam 5,7 milyon kişi işini kaybetmiştir.

ABD ekonomisi için en önemli göstergelerden biri **konut sektöründeki** (housing) gelişmelerdir. 2007'nin Ağustos ayında konut sektöründeki sub-prime (yüksek riskli) tut-sat ("mortgage") kredi taksitlerinin ödenmesinde başlayan aksamalar artarak tüm "mortgage" sektörünü etkilemiş, ve bütün finans piyasaları bundan etkilenecek global bir kriz yaşanmaya başlamıştır. "Mortgage" piyasasında başlayıp genelde finans piyasalarında dalgalanmaya neden olan kriz üzerine bankalar, kredi verme şartlarını ağırlaştırmaya başlamışlardır. Bunun sonucunda "mortgage" kredilerine başvurular azaldığından, zaten zor durumda olan konut sektörüne olan talep daha da düşmeye başlamıştır. Diğer bir ifadeyle, "mortgage" ve konut sektöründe başlayan kriz, tüm kredi piyasasını etkilediği gibi, kaynaklandığı yere dönerek ve daha da büyüyen konut sektörünü daha fazla etkilemeye başlamıştır. Kötü geçen 2007 yılının ardından, krizin etkisini artırması ile 2008 yılı konut sektörü için çok daha kötü sonuçlara sahne olmuştur. 2009 yılında ise endişeler halen sürse de konut sektöründeki başaşağı gidişin yavaşlamaya başladığına ve konut sektörünün kısmen bir toparlanma içine girdiğine ilişkin bazı işaretler alınmaya başlanmıştır.

Amerikan Merkez Bankası Fed'in politika belirleyici organı Açık Piyasa Komitesi (FOMC)'nin aldığı kararlarla belirlenen **gösterge niteliğindeki bankalar arası gecelik borçlanma faizleri**, yalnızca ABD ekonomisini değil tüm dünya ekonomilerini etkilemektedir. Küresel krizin reel ekonomiye zarar vermeye başlaması üzerine, tüketim ve yatırım harcamalarını artırarak ekonomiyi canlandırabilmek için Fed, 18 Eylül 2007'den başlayarak 16 Aralık 2008 tarihine kadar geçen sürede yaptığı on müdahale ile gösterge faiz oranını %5,25'ten % 0,25'e indirmiştir. Böylece, gösterge faiz oranı en son 1954 Temmuz ayında kaydedilen en düşük seviyeye gerilemiştir. Fed, 16 Aralık 2008 tarihinden bu yana faiz oranlarında değişikliğe gitmeyerek, %0 ile %0,25 aralığında tutmuştur.

ABD ekonomisi için dış ticaret açığı ve cari açık önemli bir problem iken, 2007 yılından itibaren küçülmeye başlamıştır. 2007 yılında 2006 yılına kıyasla gerileyerek 731,2 milyar dolar olarak gerçekleşen ABD'nin **cari işlemler açığı**, 2008 yılında da %7,9 oranında düşerek 673,3 milyar dolar olmuştur. 2008 yılında cari açıktaki daralma, büyük ölçüde, düşen petrol fiyatları ve ekonomik durgunluk nedeniyle ABD'li tüketicilerin yurt dışı mallara olan talebinin azalması sonucu ithalatın düşmesinden kaynaklanmıştır. Küresel ekonominin yavaşlamasıyla ihracatta da düşüş görülmektedir. Diğer taraftan, uzmanlar, cari açıktaki düzelmenin, özellikle ithalattaki hızlı düşüşler yüzünden 2009 yılında da devam etmesini beklemektedirler. Bu çerçevede tahminlere göre cari açık 500 milyar doların da altına inerek 497 milyar dolar civarında olacağı beklenmektedir. ABD'nin cari açığının en büyük kaynağı olan dış ticaret açığı, bilhassa Çin ile olan dengesiz ticaretinden kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte Büyük rakamlara ulaşan cari açık, ABD için finanse edilebilir niteliktedir. ABD halen dünyanın en çok **doğrudan yabancı sermaye** çeken ülkelerinden birisidir. 2006 yılında 236,7 milyar dolar olan doğrudan yabancı sermaye girişleri, 2007 yılında 237,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılının üçüncü çeyreği sonu itibariyle doğrudan yabancı sermaye girişleri ise 251,8 milyar dolar olmuştur. Ayrıca, Amerikan Hazinesinin çıkardığı

borçlanma tahvilleri ve bonoları bütün dünya yatırımcıları açısından önemli bir yatırım aracıdır. ABD'deki sermaye piyasaları tüm dünya yatırımcılarının sermaye aktardığı piyasalardır. Dünyanın en güçlü parası olan doları basan ABD için cari açığın finansmanı sorunu, -güçlü doğrudan ve portföy şeklinde gelen yabancı sermaye yatırımları nedeniyle- şimdilik ciddi sorun teşkil etmemektedir. Ancak ABD dolarının mevcut etkinliğini yitirmesi, başka para birimlerinin (örneğin Avro) piyasalarda geçerli ve belirleyici hale gelmesi, özellikle enerji (petrol, doğal gaz) ve emtia piyasalarında ABD Doları yerine başka para birimlerinin kullanılmaya başlanması, ABD ekonomisi için büyük bir sorun oluşturabilecektir. Son yaşanan finansal krizlerden sonra, Fed'in faizleri düşürmesi ile ABD Dolarının özellikle AB para birimi 'euro'ya karşı olmak üzere bütün dünya paralarına karşı hızla değer kaybetmeye başlaması üzerine, ellerinde dolar rezervi bulunduran ülkeler dolardan kaçmanın yollarını aramaya başlamışlardı. Bu durum, ABD Dolarının rezerv para olma özelliğini de sarsıcı nitelikte olmakla beraber, küresel krizin bütün dünyada etkisini iyice hissettirmesiyle, ABD doları ile Hazine kağıtlarının yatırımcılar nezdinde yeniden dünyadaki en güvenli yatırım aracı olarak görülmesi üzerine, ABD doları tekrar değer kazanmaya başlamıştır.

2.2. DIŞ TİCARET

İthalat ve ihracat büyüklüğü açısından dünya ticaretinde birinci sırada yer alan ABD, bu özelliği ile bir dış ticaret devidir. Dünyanın en liberal ticaret ve yatırım rejimine sahip ülkesi olmakla birlikte birkaç önemli alanda pazara girişi zorlaştıran ciddi engellere sahiptir.

2.2.1. Genel Durum

2008 yılında ABD toplam mal ticareti % 9,08 oranında artarak toplam 3.400 milyar dolara ulaşmıştır. Toplam mal ithalatı % 7,47 oranında artmış ve 2.100 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve anılan dönemde ticaret açığı % 6,2 oranında daralmıştır.

2007 yılında ABD'nin toplam dış ticaret hacmi (mal ticareti) 3,4 trilyon dolara ulaşmıştır. Toplam mal ihracatı 1,300 milyar dolar olup, 2007 yılına kıyasla %11,78 oranında artış kaydedilmiştir. Toplam mal ithalatı ise 2007 yılına kıyasla % 7,47 oranında artarak 2,100 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

ABD sürekli olarak yüksek miktarda dış ticaret açığı veren bir ülke olup, son yıllarda bu açık rekor seviyelere ulaşmıştır. 1990'lı yılların ikinci yarısında 165 milyar dolar ile başlayan dış ticaret açığı, 2000 yılında 436 milyar dolara ulaşmış, 2001 yılında ilk kez % 5,7 oranında gerileyerek 411 milyar dolara düşmüştür. 2001 yılından sonra da yine artış eğilimine giren dış ticaret açığı, ABD Dolarının diğer para birimleri karşısında değer kaybetmeye başlaması ile başlayan süreçte, ABD'den ihracatı cazip hale getirmiş ve artan ihracata paralel olarak dış ticaret açığı, anılan tarihten sonra ilk olarak 2007 yılında, 2006 yılına kıyasla % 10,6 oranında gerileyerek 791 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında ise dış ticaret açığı % 1,13 oranında artarak 800 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 2. 2004-2008 Yılları Arasındaki ABD Dış Ticaret Değerleri

(Dolar)

Yıllar	İthalat	İhracat	Dış Ticaret Hacmi	Dış Ticaret Dengesi
2004	1,469,673,412	816,547,622	2,286,221,034	-653,125,790
2005	1,670,940,375	904,379,818	2,575,320,193	-766,560,557
2006	1,855,119,254	1,037,142,973	2,892,262,227	-817,976,281
2007	1,953,698,801	1,162,708,293	3,116,407,094	-790,990,508
2008	2,100,141,224	1,300,135,650	3,400,276,874	-800,005,574

Kaynak: ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu (USITS) <http://dataweb.usitc.gov/>

2.2.2. İhracat

ABD, bir yandan serbest ticaret kavramının öncülüğünü yaparken, bir yandan da ulusal çıkarları söz konusu olduğunda ulusla yasarlını ön plana çıkarmakta; iç mevzuatına uymadığı veya milli güvenliğini tehdit ettiğini öne sürerek uluslar arası camiada kabul görecektir şekilde uluslar arası anlaşmalar kapsamındaki istisnai haklarını kullanmaktadır. Özellikle, tarım ve demir-çelik sektöründe aşırı korumacılık uygulayarak yerli üreticiyi uluslar arası alanda desteklemektedir. Bu çerçevede, İhracat Geliştirme Programı (EEP) ve Pazar Geliştirme Programı gibi ihracat sübvansiyonlarını uygulamaktadır.

Uluslararası ticaret açısından bakıldığında, ABD özellikle sermaye ve teknoloji yoğun mallarla karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olup başlıca ihraç kalemleri de bu mallardan oluşmaktadır.

2.2.2.1. Mal Grupları İtibariyle İhracat

2008 yılında ABD'nin reaktörler, kazan, makine ve cihazlar ürün grubundaki (HTS 84) ihracatı % 7 oranında bir artışla 212,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup toplam ihracat içerisindeki payı % 16,3'dür.

Elektrikli makine ve cihazlar ile bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki (HTS 85) ihracatı 2008 yılında % 3,1 oranında artış kaydetmiş ve 152,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Demiryolu araçları ve tramvaylar hariç tutulduğunda motorlu kara taşıtları ile bunların aksam ve parçaları ürün grubu (HTS 87) ihracatı, bir önceki yıla oranla % 4,2 oranında artmış ve toplam 111,5 milyar dolara ulaşmıştır.

2008 yılında ABD'nin kaydedeler ihracat artışı sağladığı ürün gruplarının başında % 82,6 oranında artış ile mineral yağlar ürün grubu gelmektedir. Anılan ürün grubunda ABD'nin 2007 yılı toplam ihracatı 42 milyar dolar iken söz konusu tutar 2008 yılında 76,7 milyar dolara ulaşmıştır.

Yağlı tohumlar ürün grubu ihracatı da 2008 yılında önemli ölçüde artış gösteren bir diğer ürün grubu olmuştur. 2007 yılında 12,6 milyar dolar olan ihracat % 47,3 oranında artış ile 18,6 milyar dolara ulaşmıştır.

Et ve yenilebilir et mamulleri ihracatı da 2008 yılında bir önceki yıla oranla % 40 oranında artış kaydetmiş ve 11,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

ABD'nin geleneksel ihraç ürünlerinden olan havataşlıları ve bunların parçalarının ihracatında 2008 yılında düşüş kaydedilmiş, anılan gruptaki toplam ihracat % 5,2 oranında gerileyerek 71,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2.2.2.2. Ülkelere Göre İhracat

ABD'nin en büyük ihraç pazarları sırasıyla Kanada, Meksika, ÇHC, Japonya ve Almanya olup, söz konusu beş ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatının % 46,6'sını oluşturmaktadır. Kanada'ya ihracatı toplam ihracatının % 20'si olup, Meksika'nın toplam ihracat içindeki payı % 11,7, Çin'in payı % 5,6, Japonya'nın payı % 5,1 ve Almanya'nın payı ise % 4,2'dir.

TABLO 3. ABD'nin En Çok İhracat Yaptığı ilk 15 Ülke (Milyar Dolar)

Ülke	2006	2007	2008	Değişim (%) 2007 - 2008
	Milyon Dolar			
Kanada	230.257	248.437	260.914	5,0
Meksika	134.167	136.541	151.539	11,0
ÇHC	55.224	65.238	71.457	9,5
Japonya	59.649	62.665	66.579	6,2
Almanya	41.319	49.652	54.732	10,2
Birleşik Krallık	45.393	50.296	53.775	6,9
Hollanda	31.102	32.986	40.223	21,9
Kore	32.455	34.703	34.807	0,3
Brezilya	19.228	24.628	32.910	33,6
Fransa	24.217	27.407	29.187	6,5
Belçika	21.347	25.292	29.026	14,8
Singapur	24.683	26.284	28.810	9,6
Tayvan	23.023	26.359	25.279	-4,1
Avustralya	17.782	19.205	22.457	16,9
İsviçre	14.376	17.040	22.023	29,2
Ara toplam	774.223	846.734	923.720	9,1
Diğerleri	262.920	315.974	376.416	19,1
TOPLAM	1.037.143	1.162.708	1.300.136	11,8

Kaynak: ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu (USITS) <http://dataweb.usitc.gov/>

2.2.3. İthalat

ABD'nin ithalat politikasının üç temel özelliği bulunmaktadır. Bunlar:

- Amerikan halkının ithalat eğiliminin oldukça yüksek düzeyde tutulması,
- Amerikan dolarının uluslar arası piyasalarda hakim rolü,
- Mukayeseli olarak ABD iç ekonomik planlamasının yokluğu.

ABD, ithalatının neredeyse tamamını kendi parasını kullanarak ödeyen tek ülke olmakta ve diğer ticari ortaklarının aksine cari işlemler açığını (mal ve hizmetler) finanse etmek için ayrıca döviz kazanma çabasına girmemektedir.

GTS- Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi, UNCTAD/GATT çerçevesinde gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkeler tarafından sağlanan bir dizi tarife tavizini ifade etmektedir. ABD, GTS kapsamında 131 ülkeye yaklaşık 3474 kalem malın ithaline gümrük muafiyeti uygulamaktadır. Söz konusu muafiyetten yararlanabilmek için:

- Ürün GTS listesinde olmalıdır.
- Ürün, GTS programı çerçevesinde GTS'den faydalandırılan ülkeler arasında olmalıdır.
- Faydalanan ülke, ilgili üründe GTS'den yararlanabilmelidir.
- Ürün katma değer şartlarını sağlamalıdır.
- Ürün ABD'ye doğrudan faydalanan ülke veya topluluktan ihraç edilmelidir.
- İhracatçı GTS'den yararlanmak istediğini belirtmelidir.

Malların ABD'ye ulaşmasından önce ithalatçı taraf malın gümrük vergilerini ödemelidir. ABD'de ithalattan alınan gümrük vergileri; değere göre alınan gümrük vergisi (ad volarem), özel vergi, birleşik vergi olmak üzere üç kategoride toplanmaktadır.

ABD toplam ithalatının kompozisyonu incelendiğinde ülkeye giren ithalatın önemli çoğunluğunun gümrük vergisi muafiyeti ya da düşük vergi oranına tabi olduğu görülmektedir. En yüksek vergi oranları özellikle gıda ve tütün ürünleri, hazır giyim, tekstil ve ayakkabı ithalatında uygulanmakta olup, sanayi dallarında vergi oranları malın gördüğü işleme seviyesine göre yükselme eğilimindedir.

2.2.3.1. Ülkeler Bazında İthalat

ABD'nin uzun yıllar en çok ithalat yaptığı ülke Kanada iken, 2007 yılından itibaren ABD'nin en çok ithalat yaptığı ülke ÇHC olmuş, Kanada ikinci en önemli tedarikçi konumuna gerilemiştir.

2008 yılında ÇHC'nden yapılan ithalat, 2007 yılına oranla % 5 oranında artış ile 337,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Kanada'dan gerçekleştirilen ithalat ise 7,2 oranında artış kaydetmiş ve 335,5 milyar dolara ulaşmıştır.

ÇHC'nden yapılan ithalatın ABD'nin toplam ithalatı içindeki payı % 16,08 olup, Kanada'dan yapılan ithalat ise toplam ithalatın % 15,97'dir.

ABD'nin 2008 yılı toplam ithalatındaki diğer önemli ülkeler sıralamasında büyük bir değişiklik olmamış, Meksika, Japonya ve Almanya en çok ithalat yapılan 3., 4. ve 5. ülke olmuşlardır.

Meksika'dan yapılan ithalat % 2,4, Almanya'dan yapılan ithalat % 3,4 oranında artış kaydederken, Japonya'dan yapılan ithalatta % 4,3 oranında gerileme kaydedilmiştir.

ABD'nin en çok ithalat yaptığı ilk onbeş ülke arasında, ithalatta gerileme sağlanan diğer iki ülke ise % 5,2 oranında düşüş ile Tayvan ve % 6,3 oranındaki gerileme ile Malezya olmuştur.

TABLO 4. ABD'nin En Çok İthalat Yaptığı ilk 15 Ülke (Milyar Dolar)

Ülke	2006	2007	2008	Değişim 2007 - 2008
	Milyon Dolar			
ÇHC	287,773	321,508	337,790	5.10%
Kanada	303,416	313,111	335,555	7.20%
Meksika	198,259	210,799	215,915	2.40%
Japonya	148,091	145,464	139,248	-4.30%
Almanya	89,073	94,364	97,553	3.40%
Birleşik Krallık	53,437	56,893	58,619	3.00%
Suudi Arabistan	31,689	35,626	54,786	53.80%
Venezüella	37,165	39,897	51,401	28.80%
Kore	45,830	47,566	48,076	1.10%
Fransa	37,149	41,589	43,997	5.80%
Nijerya	27,916	32,770	38,068	16.20%
Tayvan	38,215	38,302	36,327	-5.20%
İtalya	32,652	35,042	36,143	3.10%
İrlanda	28,640	30,346	31,568	4.00%
Malezya	36,532	32,790	30,740	-6.30%
Ara Toplam :	1,395,837	1,476,067	1,555,787	5.40%
Diğerleri:	459,282	477,631	544,354	14.00%
TOPLAM	1,855,119	1,953,699	2,100,141	7.50%

Kaynak: ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu (USITS) <http://dataweb.usitc.gov/>

2.2.3.2. Mal Grupları İtibariyle İthalat

ABD'nin 2008 yılında en çok ithalat gerçekleştirdiği ürün grubu petrol ve petrol yağları olmuştur. 2007 yılında 360,9 milyar dolar olan ithalat 2008 yılında % 35,2 oranında artış kaydederek 488 milyar dolara ulaşmıştır.

ABD'nin 2008 yılında toplam ithalatındaki ikinci önemli ürün grubu elektrikli makina ve ekipmanlarıdır. Söz konusu ürün grubunda da toplam ithalat % 1,1 oranında artmış ve 248,9 milyar dolardan 251,1 milyar dolara ulaşmıştır.

Nükleer reaktörler, boyler ve makina grubu ABD'nin 2008 yılında toplam ithalatı içinde en büyük paya sahip üçüncü ürün grubudur. Toplam ithalat % 0,5 oranında gerilemiş ve 249 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

ABD'nin diğer önemli ithal ürün grupları sırasıyla, motorlu taşıtlar, optik aletler, eczacılık ürünleri, organik kimyasallar, doğal ve kültürel inciler, mobilya ve demir-çelik ürünleridir.

2008 yılında ithalatında en çok artış kaydedilen ürün grupları, demir çelik ve demir çelik ürünleri ile organik kimyasallar olmuştur.

2.2.4. İkili Ticaret ve Yatırım Anlaşmaları

ABD, Latin Amerika ülkeleri ile (Küba hariç), ticari ilişkilerine oldukça önem vermekte ve bu ülkelerin bir çoğu ile Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalamış bulunmaktadır. Son olarak CAFTA (Central America Free Trade Agreement) imzalanmıştır. Öte yandan ABD, son dönemlerde Orta ve Uzak Doğu ülkeleri ile de ticari ilişkilerini geliştirmektedir. Orta Doğu Serbest Ticaret Alanı kurulması için çalışmalar sürmektedir.

ABD'nin aşağıda yer alan 17 ülke Serbest Ticaret Anlaşması imzalamış olup anılan anlaşmaların tamamı yürürlüktedir.

1. Avustralya	10. İsrail
2. Bahreyn	11. Ürdün
3. Kanada	12. Meksika
4. Şili	13. Fas
5. Kosta Rika	14. Nikaragua
6. Dominik Cumhuriyeti	15. Umman
7. El Salvador	16. Peru
8. Guatemala	17. Singapur
9. Honduras	

Diğer taraftan ABD, Kolombiya, Kore ve Panama ile de Serbest Ticaret Anlaşmaları imzalamış Kongre tarafından henüz onaylanmadığı için yürürlüğe girmemiştir. Serbest Ticaret Anlaşmaları hakkında detaylı bilgiye, ABD Ticaret Temsilciliği'nin <http://www.ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements> adresinden ulaşılması mümkündür.

Diğer taraftan, ABD, Türkiye dahil birçok ülkeyle, ikili yatırımı ve ticareti teşvik etmek amacıyla yatırım anlaşmaları yapmıştır. Bu anlaşmalar genellikle ithalat ve ihracatı olumlu etkilemekle beraber, “en çok tercih edilen” ülke statüsünü de güçlendirmektedir. Bu anlaşmaların diğer faydalarının arasında iş atılımlarının, uluslararası kadro transferlerinin, uluslararası finansal, para ve bankacılık işlemlerinin kolaylaştırılması ile patent, marka ve telif haklarının korunması da sayılabilir. Yabancı yatırımcılara ABD'deki yatırımlarını gerçekleştirmeden önce bu tür anlaşmaların getirdiği imkanları ve kısıtlamaları gözden geçirmeleri tavsiye edilmektedir.

ABD ile Türkiye arasındaki Anlaşma 3 Aralık 1985 tarihinde imzalanmış olup, 18 Mayıs 1990 tarihinden bu yana yürürlükte bulunmaktadır. Anılan Anlaşma [http://tcc.export.gov/Trade_Agreements/All Trade Agreements/exp_005487.asp](http://tcc.export.gov/Trade_Agreements/All_Trade_Agreements/exp_005487.asp) adresinde yer almaktadır.

Diğer taraftan, ABD'nin imzalamış olduğu ve yürürlükte bulunan ikili yatırım anlaşmalarına <http://www.ustr.gov/trade-agreements/trade-investment-framework-agreements> adresinden ulaşılması mümkündür.

2.2.5. Serbest Ticaret Bölgeleri

Serbest ticaret bölgeleri ABD Gümrük ve Sınırları Koruma Birimi (US Customs and Border Protection) tarafından yönetilmektedir. Kurulmaları için Serbest Ticaret Bölgeleri Kurulu'nun onayı gerekmektedir. 1934 yılında Kurulan Serbest Ticaret Bölgeleri Kanununa tabidirler. Anılan kanuna <http://ia.ita.doc.gov/ftzpage/grantee/regs.html> adresinden ulaşılması mümkün bulunmaktadır. Serbest Ticaret Bölgeleri Kurulu'nun düzenlemeleri Federal Yönetmelikler Kodu'nun Title 15 başlığı altında, Bölüm 400'de ve ABD Gümrük ve Sınırları Koruma idaresi yönetmeliğinin bölgeler hakkındaki Title 19 başlığı altında, Bölüm 146'da düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere <http://www.trade.gov/ftz> adresinden ulaşılması mümkün bulunmaktadır.

Serbest Ticaret Bölgeleri kamu ve özel sektöre ait kuruluşların sponsorluğunda kurulabilmektedir. Daha önceden ilan edilen tarifelerle operasyonlar belediye hizmetlerine benzer bir şekilde yürütülmektedir.

Genel amaçlı bir serbest ticaret bölgesi kullanıcılara çok uygun fiyatlar ve ulaşım imkanlarıyla donatılmış stoklama ve dağıtım depoları sunmaktadır. Bu bölgelerin çoğu kullanıcılarına kendi yerlerini inşa etme olanağı tanıyan endüstri parklarını da içermektedir.

Diğer taraftan altbölgeler (subzone) genellikle genel amaçlı serbest ticaret bölgelerinde faaliyet göstermesi mümkün olmayan belirli bir fabrika veya üretim kompleksine benzer hakların tanınması şeklindedir.

<http://tradeinfo.doc.gov/ticwebsite/NED.NSF/503fa6f712a90f6e8525635400775e62!OpenView&Start=1&Count=30&Expand=7#7> adresinden bütün eyaletlerdeki serbest bölgelere ulaşılması mümkün bulunmaktadır.

2005 yılında Serbest Ticaret Bölgeleri Kurulu, 59 resmi başvuruyu değerlendirmiş ve 4 genel amaçlı bölge ve 20 adet altbölge için onay vermiştir. Ayrıca mevcut 25 genel amaçlı ve alt bölgenin genişletilmesi sağlanmıştır.

2004 yılında genel amaçlı bölgelere ve alt bölgelere yapılan sevkıyatlar toplamı 305 milyar dolar iken, bu tutar 2005 yılında 410 milyar dolara ulaşmıştır. Söz konusu tutarın 341 milyar dolarlık kısmını altbölgelere yapılan sevkıyatlar oluşturmaktadır. Geçen 15 yıl boyunca olduğu gibi 2005 yılında da serbest ticaret bölgelerindeki faaliyetlerin yüzde 83'ü altbölgelerde gerçekleştirilmiştir.

2005 yılında serbest ticaret bölgelerinden yabancı ülkelere yapılan ihracat 23 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu rakama işlem görmesi için ABD'nin diğer bölgelerine gönderilerek daha sonra ihraç edilen mallar dahil değildir.

Aynı yıl serbest ticaret bölgelerinde faaliyet gösteren yaklaşık 2.500 adet firmada toplam 340.000 kişiye istihdam sağlanmış olup, bölgelerdeki en önemli üretim faaliyetleri petrol rafinerileri, otomotiv, ilaç ve elektronik ürünlerdir.

Serbest ticaret bölgelerine en fazla girişi olan ürünler araba ve yedek parçaları, ham petrol ve türevleri, elektronik ürünler ve parçaları, makina ve ekipman, bilgisayar, ofis ekipmanları, tekstil, konfeksiyon ve deri, audio, video ekipman, kimyasallar, meyve suyu konsantreleri, tütün metal ve mineral ürünler, mücevher ve saat olmuştur.

Serbest Ticaret Bölgeleri Ulusal Derneğine <http://www.naftz.org> adresinden ulaşmak mümkündür.

2.2.6. Dış Ticaret Esasları

2.2.6.1. Antidamping Vergileri ve Telafi Edici Vergiler

1974 tarihli Ticaret Kanunu'nun 201-204 numaralı bölümleri ABD Başkanı'na belirli bir ürünün ülkeye yerli endüstriyi zarara sokacak miktarda ithal edilmesi halinde önlem alma yetkisi vermektedir. Önlem almak için anılan ürünlerin haksız rekabete yol açacak şekilde fiyatlandırılmış olması gerekmektedir.

1930 Tarihli Gümrük Vergileri Kanunu'nun- Tariff Act of 1930, 337 numaralı bölümü ABD Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarına aykırı ürünlerin ithal edilmesi halinde söz konusu ürünlerin ABD'ye girişini önlemek üzere ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu'na şikayet dilekçesi verilmesi mümkündür. Komisyon kararı olumlu veya olumsuz hangi yönde olursa olsun daha sonra ABD Başkanı'nın incelemesine tabidir.

1962 tarihli Ticaretin Yaygınlaştırılması Kanunu'nun 232 numaralı bölümü Başkana ulusal güvenliği tehdit eden ürünlerin ithalinde önlem alma yetkisi vermektedir. Uygulamaya ilişkin detaylı bilgiye www.its.treas.gov/NatSel.htm adresinden ulaşılması mümkün bulunmaktadır.

Anti dumping ve telafi edici vergiler konusunda Ticaret Bakanlığı'nın-Department of Commerce <http://ia.ita.doc.gov/intro/index.html> ve <http://ia.ita.doc.gov/site-index.html> adreslerinden ve ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu'nun <http://www.usitc.gov/> web sayfasından yararlanmak mümkündür.

2.2.6.2. Ticarete Uygulanan Standartlar

ABD'de standartları oluşturan veya oluşturulması sırasında katılan bir çok farklı grup bulunmaktadır. Bunlardan bazıları ticari dernekler, bilimsel dernekler, profesyonel birlikler, teknik organizasyonlar, federal hükümet ve Ulusal Adalet Enstitüsüdür. Bu kadar farklı grubun oluşturduğu standart türleri de farklı olmaktadır. ABD'de uygulanan standart türleri, performans ve tasarım standartları, gönüllü mutabakat standartları, savunma standartları, de facto standartlar,

endüstri standartları, Federal standartlar ve uluslararası standartlardır. ABD’de sadece gönüllü standart üreten 600’den fazla kuruluş bulunmaktadır. Hükümet dışında standart üreten en büyük grup ticari dernekler olup, savunma standartları Savunma Bakanlığı tarafından oluşturulmaktadır. Sayıları çok az da olsa kendi başına standart yaratma pazar gücüne sahip firma bulunmaktadır.

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü bir özel sektör kuruluşu olup, 1918 yılında standart oluşturan bir kaç kuruluş ve Federal ajansların kar amacı gütmeyen federasyonu şeklinde kurulmuştur. Kendi başına standart oluşturmayıp, üye kuruluşların oluşturduğu standartlar üzerinde mutabakata varılan bir kliring odası görevi görmektedir. Ayrıca çeşitli kuruluşlara akreditasyon verme yetkisi bulunmaktadır. 1999 yılında adı geçen kurum tarafından onaylanmış 14 bin 650 standart bulunmaktaydı. Ulusal düzeyde ise bugün ABD’de 100 binin üzerinde standardın aktif halde olduğu bilinmektedir.

http://my.tdctrade.com/webdir/directory_detail.asp?catid=11&subcatid=94&type=5
adresinden sektörel bazda bütün standartlara ulaşılabilir.

http://www.ansi.org/standards_activities/domestic_programs/overview.aspx?menuid=3
adresini, ürün bazında standartların bulunabileceği bir adrestir.

2.2.6.3. Dağıtım Kanalları

İthalat hacmi ile dünyanın en büyük pazarı olan ABD’ye ihracatta, uygulanacak stratejinin çok iyi belirlenmesi ve pazar araştırmasının da en ince detayına kadar derinleştirilmesi gerekir. Rakiplerin fazla olduğu, gelişkin bir pazara girildiği unutulmamalıdır. Pazar araştırılırken pek çok bilgiye elektronik ortamda kolaylıkla ulaşılması (ABD’nin gümrük vergileri, dış ticaret istatistikleri, denetim kurumlarının web sayfaları vb.), ihracatçımız açısından bir avantaj oluşturmaktadır.

Fuarlara katılım, dağıtım zincirinin diğer halkalarına ulaşmak için önemli bir fırsattır. ABD pazarı rekabete açık olması nedeniyle ürün dizaynı ve ambalaj konusunda oldukça hassas davranılması gereken bir pazardır. ABD’de dağıtım kanallarının ilk halkasını büyük toptancı firmalar (wholesalers) oluşturmaktadır. Bu firmalardan birçoğunun işi ithalat ve dağıtım yapmak olup ithal ettikleri malı broker ve/veya alt dağıtıcı firmalar aracılığı ile satmaktadır. Böylece ithal ettikleri malı satan firma ile nihai tüketiciyi karşı karşıya getirmemekte ve pazarın kontrolünü ellerinde tutmaktadırlar.

Pazarın işleyişinin farklı olması sebebiyle, ABD’deki firmalarla işbirliği yapmak ya da Amerikalıların çalışacağı ofis kurmak da bir başka alternatif olarak değerlendirilebilir.

Doğrudan pazarlama veya satış mağazası/bürosu açma olanağı da mevcuttur. Ancak kurulacak firmanın muhasebe kayıtlarının tutulması, vergi ve benzeri hukuki sorumlulukların yerine getirilmesi için CPA denilen Yeminli Mali Müşavir ile çalışmak zorunluluğu vardır. ABD’de vergi mükellefiyetinin çok ağır yaptırımları bulunmaktadır.

Pazarda başarılı olmak için; 1) pazarda yer alabilmenin süresi uzun olabileceğinden başlangıç maliyetlerinin düşük tutulması, pazara uzun vadeli bakılması 2) satış sözleşmesinde belirtilen hususlara titizlikle uyulması, 3) doğru pazarlama stratejisi oluşturabilmek için; ürünün pazara uygunluğu, dağıtım kanalları, Amerikan tüketicisinin zevk ve tercihlerinin değerlendirilmesi gibi konularda bilgi sahibi olmak çok önemlidir.

2.3. YABANCI SERMAYE

ABD genellikle yabancı yatırımcıya konuksever bir yatırım ortamı ile bütünleştirilmiş geniş pazarlar sunmaktadır. Devlet vergi kanunları, haksız rekabet, menkul kıymetlerin halka satışı, tüketicinin korunması, işçi ve göçmen hukuku, telif hakkı, marka ve patent, icra-iflas, gıda, eczacılık ürünleri, çevre ve kirlilik kontrolü yabancı yatırımcıyı ilgilendiren federal kanunlar kapsamına girmektedir. ABD hukuk düzeni, federal yargının yanı sıra eyalet, ve yerel hukuk düzenlemeleri üstüne kurulmuş ender bir kanuni sistemdir.

ABD’de işletme kurmayı planlayan yatırımcılar belli federal ve eyalet iş teşviklerinden ve yardımlarından faydalanabilmektedir. Örneğin, Ekonomik Kalkınma Dairesi, ABD Konut ve Kentsel Kalkınma İdaresi, yerel eyalet kalkınma kurumları ve yerel Ticaret Odaları bu türden yardımlar sağlayan kuruluşlar arasındadır. Bu kuruluşların yanı sıra Küçük Ölçekli İşletmeler İdaresi bu türden yardım sağlayan kuruluşlar arasında sayılabilir.

Bununla birlikte 1988 yılında çıkarılan Ticaret Kanunu’nun 5021. bölümü ABD Başkanına her türlü birleşmenin, satın almanın ABD ulusal güvenliğine etkileri açısından araştırma yetkisi vermektedir. Bu inceleme Hazine Bakanı’nın başkanlığındaki Yabancı Yatırım Komitesi tarafından yapılır. Bu inceleme sürecinin uzun sürmesi ve bu süreçte ortaya çıkan yasal maliyetler, yabancı yatırım için engel teşkil etmektedir. Ayrıca, Başkanın herhangi bir birleşmenin ulusal güvenlik açısından tehlikeli bulması durumunda, birleşmeyi erteleyebilir ya da yasaklayabilir. Bu durum, satın alma sonucu ortaya çıkan varlıklarının kanun zoruyla satılmasını içerebilir. Ve böyle bir durumda tazminat talebine dayanak teşkil edecek yasal bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca, deniz taşımacılığı, balıkçılık, enerji tesislerinin üretimi gibi sektörlere için yabancı mülkiyetine yönelik kısıtlamalar bulunmaktadır.

ABD’ye yönelik yabancı sermaye yatırımlarının büyük bir kısmı başta İngiltere olmak üzere Japonya, Almanya, Hollanda, Kanada ve Fransa tarafından yapılmaktadır. 1980’li yıllardan itibaren ABD’deki yabancı sermaye yatırımları dikkat çekici boyutlarda artarken, ABD’nin yurtdışına yönelik yatırımları ılımlı boyutlarda kalmıştır. 1990-1996 döneminde yurtdışından ABD’ye yapılan doğrudan yatırımlar %132 artarken, ABD’nin yurtdışına yönelik yatırımları %109 artmıştır. ABD’nin bütün dış yatırımlarına <http://www.bea.gov/bea/di/usdiacap.htm> adresinden ulaşmak mümkündür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE İLE SİYASİ, EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ

3.1. SİYASİ İLİŞKİLER

Türkiye ve ABD, stratejik ilişkilere sahip, NATO müttefiki iki ülke olarak, terörizm, köktendincilik, ırk ayrımcılığı, uyuşturucu ve yoksullukla mücadele konularında yakın işbirliği yapmakta, ayrıca, insan haklarının korunması, demokratikleşme, ifade ve basın özgürlüğü ile serbest ticaretin geliştirilmesi gibi uluslararası norm ve değerlerin geliştirilmesinde birlikte hareket etmektedirler. Eski Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan bölgesel yeni sorunlar, asimetrik tehditler ve etnik çatışmalar iki ülke arasındaki işbirliğinin çeşitlenmesi sonucunu doğurmuştur. Dünya barışını ve güvenliğini tehdit eden Körfez Savaşı, Bosna-Hersek, Kosova sorunları karşısında ve sonra 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de gerçekleşen saldırıların ertesinde terörizme karşı uluslararası alanda başlatılan savaşta Türkiye ve ABD yakın işbirliği yapmışlardır. Türkiye ve ABD, kriz önleme ve kriz yönetimi, bölgesel çatışmaları çevreleme, uluslararası teamüllere uygun davranmayan ülkelerin caydırılması, terörizmle mücadele ve kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesi konularında da yakın işbirliği içindedirler.

İçinde bulunduğumuz uluslararası ortamda ABD tek küresel güç olma vasfını sürdürmektedir. Türkiye ise, dünyanın en sorunlu bölgelerinden birinde istikrarlı ve güvenilir bir ülkedir. Bazı konularda zaman zaman ortaya çıkan farklı söylem ve görüşlere rağmen, iki ülke ortak değer ve stratejik çıkarlar temelinde birçok noktada örtüşen ve hedef birliği içinde olduğunu teyit eden yaklaşımlar sergilemektedir. İki ülke arasındaki dostluk ve ortaklığın tarihin deneyimlerinden başarıyla geçerek sağlam bir zemine oturmuş olması nedeniyle, bazı konularda meydana gelebilen farklı yaklaşımlar karşılıklı saygı, güven ve anlayış temelinde giderilebilmektedir.

Tarihsel olarak savunma ve güvenlik ağırlıklı bir gelişme göstermiş olan ABD ile siyasi ilişkilerimiz değişen küresel dinamiklere uygun bir evrimden geçmektedir. Bu bağlamda ekonomik ve ticari alanlarda da ikili ilişkilerin arzu edilen düzeye ulaştırılmasına önem verilmektedir.

3.2. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER

Başlangıcı 18. yüzyılın sonlarından itibaren Akdeniz'deki Türk limanlarında sürdürülen sınırlı deniz ticaretine dayanan, ancak 20. yüzyılda ilişkilerin daha ziyade siyasi ve askeri/savunma temelinde gelişmesi nedeniyle, iki ülke arasındaki potansiyeli yansıtmaktan uzak kalan Türkiye-ABD ekonomik ve ticari ilişkileri, özellikle Soğuk Savaş döneminin sona ermesi ile ivme kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde iki ülke iş çevrelerini yakından ilgilendiren anlaşmalar imzalanmış ve yasal çerçeve büyük ölçüde tamamlanmıştır.

Ekonomik ve ticari alanda Türkiye ile ABD arasında 3 temel istişare mekanizması mevcuttur:

- Ekonomik Ortaklık Komisyonu (EOK) Toplantısı
- Ticaret ve Yatırım Konseyi (TIFA)
- ATC/AFOT-DEİK/TAİK Yıllık Konferansları

Türkiye ile ABD arasında imzalanmış olan ekonomik ve ticari anlaşmalar aşağıda gösterilmektedir:

- Ticaret ve Seyrüsefain Muahedenamesi (1 Ekim 1929)
- Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (29 Mart 1980)
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (3 Aralık 1985)
- Ana Hibe Anlaşması (6 Haziran 1991)
- Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması (14 Haziran 1994)
- Tarımsal İşbirliği Mutabakat Zaptı (18 Ocak 1995)
- Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması (26 Mart 1996)
- Gümrük İşbirliği Anlaşması (28 Mart 1996)
- Türkiye-ABD İş İmkanlarını Geliştirme Konseyinin Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı (15 Kasım 1996)
- Türkiye ile ABD Arasında Ticari İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı (20 Ocak 1998)
- Türkiye ile ABD Arasında Ticaret ve Yatırım İlişkilerinin Geliştirilmesine İlişkin Anlaşma (29 Eylül 1999)
- 2. Dönem Ticaret ve Yatırım Konseyi (TIFA)Ortak Bildirisi (12 Temmuz 2001)
- 1. Dönem Ekonomik Ortaklık Konseyi (EOK) Toplantısı (26-27 Şubat 2002)
- 3. Dönem Ticaret ve Yatırım Konseyi (TIFA) Toplantısı (25 Nisan 2002)
- 2. Dönem Ekonomik Ortaklık Konseyi (EOK) Toplantısı (1-2 Aralık 2003)
- 4. Dönem Ticaret ve Yatırım Konseyi (TIFA) Toplantısı (24 Ocak 2006)
- 3. Dönem Ekonomik Ortaklık Konseyi (EOK) Toplantısı (8-9 Mart 2007)
- 5. Dönem Ticaret ve Yatırım Konseyi (TIFA) Toplantısı (12 Nisan 2007)
- 4. Dönem Ekonomik Ortaklık Konseyi (EOK) Toplantısı (16-17 Nisan 2008)
- 6. Dönem Ticaret ve Yatırım Konseyi (TIFA) Toplantısı (13 Ocak 2009)

Ocak 2002 Türkiye ABD Ekonomik Ortaklık Konseyi (EOK) kurulmuştur. Ekonomik Ortaklık Konseyi, 11 Eylül olaylarından sonra “stratejik ortaklık” olarak tanımlanmaya başlayan iki ülke arasındaki ilişkilerin, başta ekonomik ilişkiler olmak üzere bütün unsurlarının yerine getirilmesini sağlamak üzere kurulmuş olup, iki ülkenin Dışişleri Bakanlıklarının organizasyonunda düzenlenmektedir.

Türk Ticaret ve Yatırım Konseyi ise Türkiye ile ABD arasında 29 Eylül 1999 tarihinde imzalanan Ticaret ve Yatırım İlişkilerinin Geliştirilmesine İlişkin Anlaşma kapsamında kurulmuştur. Bu Konsey çerçevesinde iki ülke arasındaki ticaret ve yatırımlar önündeki engellerin aşılması için atılması gereken adımlar ele alınmaktadır.

Türk özel sektörünce Türkiye'nin ilk iş konseyi olarak 3 Nisan 1985 tarihinde kurulan Türk-Amerikan İş Konseyi (TAİK) ise, kar amacı gütmeyen bir özel sektör çatı kuruluşu olarak 1986'da ihdas edilen Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) bünyesinde faaliyet göstermektedir. TAİK, DEİK'in bünyesindeki 75 iş konseyi arasında en büyük, en eski ve en kurumsal iş konseyi olarak dikkati çekmektedir. 1985 yılında kurulduğunda TAİK'in ABD'li muhatabı ABD Ticaret Odası idi. ABD Ticaret Odası ile Türkiye'nin Amerikalı Dostları (American Friends Of Turkey-AFOT) adlı dernek arasında 27 Mayıs 1994 tarihinde imzalanan bir anlaşmayla Amerikan-Türk Konseyi (American-Turkish Council-ATC) kurulmuş ve bu tarihten itibaren, TAİK'in ABD'li muhatabı ATC olmuştur.

ATC, ABD'nin önde gelen savunma sanayii ve enerji firmaları başta olmak üzere 180 dolayında şirket ve 1000'in üzerinde özel kişinin üye olduğu, kar amacı gütmeyen bir kuruluş statüsündedir.

ATC ve TAİK, "ATC/AFOT-DEİK/TAİK Annual Conference" adı altında her sene belirli tarihlerde müşterek yıllık konferanslar düzenlemekte ve bu vesileyle, iki ülkenin seçkin işadamları, hükümet yetkilileri ve politikacılarının katıldıkları bir dizi faaliyet gerçekleştirmektedir. ATC ve TAİK, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin giderek ön plana çıkarılmasına yönelik çalışmalar sürdürmektedirler.

3.3. TÜRKİYE-ABD DIŞ TİCARETİ

Dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD, halihazırda Türkiye'nin en önemli ticari ortaklarından birisidir. 2008 yılı itibariyle, ülkemiz istatistiklerine göre, ABD; Rusya, Almanya ve ÇHC'nden sonra Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı 4. ülke olup, en çok ihracat yapılan 7. ülke konumundadır.

ABD'ye yönelik ihracatımızın artırılması, Türk ürünlerinin ABD pazarında daha fazla yer edinebilmesi ve Türkiye'nin son on yılda kaydettiği ihracat performansının ABD'ye de yansıtılabilmesi için 2006 yılında ABD ve Kuzey Amerika ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi uygulamaya konulmuştur. Söz konusu Strateji kapsamında ABD pazarının büyüklüğü dikkate alınarak coğrafi ve ekonomik olarak bir bölümlendirmeye gidilmiş; New York, Georgia, Florida, Illinois, Texas ve California (6) eyaletleri hedef pazar olarak seçilmiştir.

ABD ile son yıllardaki ticaretimizin gelişimine baktığımızda, 2002-2003-2004 yılları hariç sürekli bir dış ticaret açığı verdiğimiz ve ithalatımızın düzenli olarak arttığı görülmektedir.

TABLO 5. Yıllar İtibariyle Türkiye-ABD Dış Ticareti (Milyon\$)

YIL	İTHALAT	İHRACAT	DENGE	HACİM
2000	3.911.022.336	3.135.162.593	-775.859.743	7.046.184.929
2001	3.261.298.354	3.125.770.972	-135.527.382	6.387.069.326
2002	3.099.099.259	3.356.125.706	257.026.447	6.455.224.965
2003	3.495.770.394	3.751.551.504	255.781.110	7.247.321.898
2004	4.745.194.567	4.860.040.835	114.846.268	9.605.235.402
2005	5.375.547.771	4.910.715.400	-464.832.371	10.286.263.171
2006	6.260.872.973	5.060.853.527	-1.200.019.446	11.321.726.500
2007	8.166.068.080	4.170.688.170	-3.995.379.910	12.336.756.250
2008	11.975.837.257	4.290.551.196	-7.685.286.061	16.266.388.453

Kaynak: DTM-Dış Ticaret Bilgi Sistemi

Türkiye'nin ABD'ye ihracatı, 2008 yılında 4,2 milyar dolar, ABD'den ithalatımız ise 11,9 milyar dolar olmuştur. Ülkemiz ile ABD arasındaki ticarete 2008 yılında ülkemiz aleyhine 7,6 milyar dolar açık verildiği görülmektedir. 2007 yılı ile karşılaştırıldığında, 2008 yılında ABD'ye ihracatımızda 119 milyon dolar (%2,9) civarında artış sağlanabilmiş, bu ülkeden ithalatımızdaki artış ise 3.805 milyon doları (%46,6) bulmuştur.

ABD'de başlayarak tüm dünyaya yayılan krizin etkileri ülkemizde çoğunlukla 2008 yılının son çeyreğinde hissedilmeye başlanmıştır. Bu itibarla, 2009 yılında ABD'ye ihracatımızda bir gerileme yaşanabileceği ve ticaret dengesinin ülkemiz aleyhine bozulmaya devam edeceği düşünülmektedir. 2009 yılının ilk üç ayında ABD ile ticaretimiz 2008 yılının aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hem ithalatımız hem de ihracatımızda dikkate değer bir azalma olduğu ve dış ticaret hacminde 820,4 milyon dolar bir fark oluştuğu görülmektedir.

3.3.1. Başlıca Maddelere Göre Türkiye'nin ABD'ye İhracatı

2008 yılında ABD'ye gerçekleştirdiğimiz ihracat ürün grubu bazında incelendiğinde, genel düşüş trendine rağmen tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatının ABD'ye ihracatta ilk sırada yer aldığı, bunu demir-çelik ve makine ihracatının izlediği görülmektedir.

2007 yılında bir önceki yıla oranla %14 (182 milyon dolar) azalma gösteren ABD'ye yönelik tekstil ve hazır giyim ihracatımızın, 2008 yılında, bir önceki yıla kıyasla, %23 (268 milyon dolar) oranında düştüğü görülmektedir. Artan Çin rekabeti ile ülkemizdeki düşük dolar kuru paritesinin bu alandaki ihracatımızdaki düşüşte etkili olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca, kriz koşulları ile birlikte 1 Ocak 2009 tarihi itibariyle ABD tarafından Çin'e uygulanmakta olan tekstil kotalarının da sona ermesiyle, ABD'ye bu sektördeki ihracatımızın 2009 yılında daha da olumsuz etkilenmesi beklenmektedir.

2007 yılında ABD tarafından açılmış olan dumping gözden geçirme soruşturmaları nedeniyle önemli düşüş görülen demir-çelik ihracatında, söz konusu soruşturmaların büyük çoğunlukla önlem alınmadan kapanması sonucunda, 2008 yılında bir önceki yıla oranla %144 artış sağlandığı görülmektedir. Ancak, yaşanan krizin etkisiyle ABD'ye demir-çelik ihracatında halen 2006 yılı seviyesinin yakalanamadığı görülmektedir.

Diğer yandan, 2008 yılında ABD'ye mücevher ihracatımızda önemli bir düşüş olduğu görülmektedir. ABD'ye mücevher ihracatında, 2007 yılında bir önceki yıla oranla %8,7 artış sağlanmış olmasına rağmen, 2008 yılında %40,4 düşüş yaşanmış ve 2006 yılı rakamlarının altına düşülmüştür. Bu durumun öncelikli sebebinin altın zincir dışında kalan altın mücevherin (özellikle G.T.İ.P. kodu 7113.19.50 olan ürün) 2008 yılı Temmuz ayı itibariyle ABD'nin Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi kapsamından çıkartılması olduğu değerlendirilmektedir.

2008 yılında bir önceki yıla oranla düşüş görülen diğer başlıca ihraç ürünleri doğal taş (%19,1), bakır (%5,4) ve tütün (%43,9)'dür. 2008 yılında ABD'ye, makine (%10,6), petrol yağları (%33,3), taşıtlar (%10,1) ve gıda (%1,7) ihracatında ise artış sağlanmıştır.

TABLO 6. ABD'ye İhracatımızda Başlıca 10 Ürün

	ÜRÜN ADI	2007	2008
1	Demir ve çelik	256.632.830	550.006.362
2	Mineral Yakıtlar,Mineral Yağlar Ve Müstahsalları, Mumlar	316.866.838	422.459.295
3	Kazan; Makina Ve Cihazlar, Aletler, Parçaları	368.721.569	410.016.542
4	Taş, Alçı, Çimento, Amyant, Mika Vb Maddelerden Eşya	388.702.758	317.565.810
5	Mensucattan Mamul Diğer Eşya,Kullanılmış Eşya,Paçavralar	314.241.460	255.054.984
6	Demir Veya Çelikten Eşya	65.484.993	235.018.831
7	İnciler,Kıymetli Taş Ve Metal Mamulleri,Madeni Paralar	324.391.837	193.280.950
8	Motorlu Kara Taşıtları,Traktör,Bisiklet,Motosiklet Ve Diğer	110.502.695	184.092.460
9	Örülmemiş Giyim Eşyası Ve Aksesuarları	227.881.473	150.731.546
10	Örme Giyim Eşyası Ve Aksesuarları	259.144.018	143.466.873

Kaynak: DTM-Dış Ticaret Bilgi Sistemi

3.3.2. Başlıca Maddelere Göre Türkiye'nin ABD'den İthalatı

2008 yılında Türkiye'nin ABD'den ithalatındaki en önemli kalemlere ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır. Anılan tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, ülkemiz ABD'den genel olarak hammadde ve yarı mamul satın almaktadır.

ABD'den 2008 yılında bir önceki yıla oranla demir-çelik ithalatımızda %109 oranında (1.473 milyon dolar) artış gözlendiği, bu miktarın aynı dönemdeki ithalatımızdaki toplam artışın yaklaşık %39'una karşılık geldiği görülmektedir. Bu dönemde, ABD'den ithalatımızda önemli artış gözlenen diğer başlıca ürün grupları makine ve cihazlar (%15), mineral yakıt ve yağlar (%323), taşıtlar (%80), organik kimyasal maddeler (%16) ve optik cihazlar ve tıbbi aletler (%13)'dir. 2008 yılında ABD'den pamuk (%24) ve kimyasal ve plastik ürünler (%8,5) ithalatımızda ise düşüş olduğu görülmektedir.

TABLO 7. ABD'den İthalatımızda Başlıca 10 Ürün

	ÜRÜN ADI	2007	2008
1	Demir Ve Çelik	1.304.262.076	2.759.466.581
2	Mineral Yakıtlar,Mineral Yağlar Ve Müstahsalları,Mumlar	338.488.544	1.432.045.140
3	Kazan;Makina Ve Cihazlar,Aletler,Parçaları	915.621.861	1.045.811.356
4	Hava Taşıtları,Uzay Araçları,Aksam Ve Parçaları	340.105.087	717.163.007
5	Optik,Fotoğraf,Sinema,Ölçü,Kontrol,Ayar Cihazları,Tıbbi Alet.	547.694.586	619.989.589
6	Pamuk	819.418.991	619.550.544
7	Eczacılık Ürünleri	363.491.255	516.121.352
8	Elektrikli Makina Ve Cihazlar,Aksam Ve Parçaları	430.378.708	510.406.550
9	Organik Kimyasal Müstahsallar	432.491.079	402.258.095
10	Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	462.199.201	376.971.622

Kaynak: DTM-Dış Ticaret Bilgi Sistemi

3.4. TİCARİ ENGELLER

11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de yaşanan terör olaylarının ardından ABD ülke genelinde güvenlik tedbirlerini artırmıştır. Söz konusu güvenlik tedbirlerinin ticarete yansması ise özellikle limanlarda güvenliği artırmaya yönelik başlatılan yeni uygulamalar olmuştur. ABD Gümrük İdaresi, ithalatların büyük ölçüde deniz yolu ile yapıldığı gerekçesi ile konteynerlerin terörist eylemlerde kullanılmasının önlenmesi için Konteyner Güvenlik Girişimi adı altında bir uygulama başlatmıştır. Konteyner Güvenlik Girişiminin amacı kargonun ABD limanlarına ulaşması ardından inceleme yapılmasından çok; yüklemenin yapıldığı limanda veya yolculuk esnasında incelenmesidir. Türkiye'de de anılan sistemin kurulması amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu kapsamdaki bir başka uygulama, 12 Haziran 2002 tarihinde imzalanarak 2003 yılı sonunda yürürlüğe giren “2002 Halk Sağlığı Güvenliği ve Biyoterorizme Karşı Hazırlık ve Müdahale Yasası”dır. Bu yasa ile, ABD’ye gıda ihracatı yapan firmalara, Amerikan Gıda ve İlaç İdaresi (FDA)’ne kayıt yaptırma ve her ihracattan önce bildirim zorunluluğu getirilmiştir.

ABD Tüketici Ürünleri Güvenliği Komisyonu (CPSC) tarafından hazırlanan “Tüketici Ürünleri Güvenliğini Geliştirme Kanunu” 14 Ağustos 2008 tarihinde ABD Başkanı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanun, ABD’ye ihracatımız açısından önem arz etmekte olup, halihazırda Kanun kapsamında ABD’ye ihracat yapan girişimcilerimizin başvuracağı ve CPSC tarafından yetkilendirilmiş ülkemizde yerleşik sadece iki adet laboratuvar bulunmaktadır. Kanun kapsamı ürünlerde ülkemiz ihracatçısının ABD pazarına girişini kolaylaştırmak üzere, CPSC veri tabanına kayıtlı, ülkemizde yerleşik laboratuvar sayısının artırılmasını teminen mezkûr durum, ülkemizdeki laboratuvarlara duyurulmasını teminen, “Türk Akreditasyon Kurumu - TÜRKAK”, “Uygunluk Değerlendirmesi Derneği - UDDER” ve “Kalibrasyon ve Deney Laboratuvarları Derneği - TÜRKLAB”a iletilmiştir.

ABD’nin 2001 yılından sonra artan güvenlik tedbirleri kapsamında vize işlemleri zorlaştırılmış ve verilen vize sayılarında önemli bir düşüş olmuştur. Türk işadamları da bu durumdan etkilenmektedirler. Fuarlara katılmak veya yeni iş bağlantıları yapmak amacıyla ABD’ye gelmek isteyen bazı işadamlarımız vize alamadıkları için katılım ücretlerini ödedikleri, hatta mallarını gönderdikleri fuarlara katılamamakta ya da iş görüşmelerini yapamamaktadırlar.

Türkiye, ABD’nin GTS sisteminden yararlanmakta ve Türkiye’nin ABD’ye yönelik yıllık ihracatının yaklaşık % 21’i bu kapsamda gerçekleştirilmektedir. 2006 yılında GTS kapsamında ABD’nin Türkiye’den gerçekleştirdiği 1.13 milyar dolarlık ithalat, Türkiye’yi GTS’den faydalanan 131 ülke arasında altıncı büyük faydalanıcı konumuna yükseltmiştir. Ancak, GTS kapsamındaki gelişmeler ABD tarafından fikri mülkiyet hakları konusundaki gelişmeler ile birebir ilişkilendirilmektedir. Türkiye’nin fikri mülkiyet hakları konusundaki eksiklikleri ileri sürülerek, 1992 yılında ABD tarafından “Öncelikli İzlenecek Ülkeler” listesine alınması ve bu konudaki Türkiye’deki olumlu gelişmeler nedeniyle 2001 yılında bu listeden çıkarılıp “İzlenecek Ülkeler” listesine alındıktan sonra, Mayıs 2004’te tekrar “Öncelikli İzlenecek Ülkeler” listesine dahil edilmiş olup, 2005 ve 2006 yıllarında da “Öncelikli İzlenecek Ülkeler” statüsünü devam ettirmiştir. Ülkemizin bu statüde tutulması GTS açısından olumsuz bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. 2008 yılında Türkiye ABD tarafından “Special 301-Öncelikli İzlenen Ülkeler Listesi”nden çıkarılmıştır.

ABD Kongresi tarafından, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi son olarak 31 Aralık 2009 tarihine kadar uzatılmıştır.

Türkiye ile ABD arasında özel bir anlaşma olmamasından ve Türkiye’de küçük kabotaj ve ABD’de ise Jones Act’tan dolayı, Türk ve ABD bayraklı gemilerin karşı ülkenin limanları arasında kendilerine ait konteynır gibi boş ekipmanları taşıma hakkı bulunmamaktadır.

ABD ile ticaret yapan birçok ülke imzaladıkları anlaşmalarla, deniz taşımacılığı yapan firmalarına ait ekipmanları kendi ülkeleri bayraklı gemilerle ABD limanları ve ABD bayraklı gemiler de diğer ülkenin limanları arasında taşınması mümkün olmaktadır. Türkiye ile ABD arasında böyle bir anlaşmanın olmaması iki ülke arasında konteynır taşımacılığı yapan Türk bayraklı gemiler için çok büyük güçlükler çıkarmakta ve gereksiz zaman kaybına ve maddi zarara neden olmaktadır. Örneğin, Türkiye’den gelen mallar daha çok New York Limanına gönderilirken, ABD’den Türkiye’ye gönderilen mallar çoğunlukla Charleston Limanından gemiye yüklenmektedir. New York ve Charleston limanları arasında ekipman taşınması yapılamaması, Türkiye’den gelen ekipmanların New York Limanına yığılmasına ve büyük masraflarla boş olarak geri dönmesine neden olurken, Charleston Limanından Türkiye’ye gönderilecek mallar için ekipman sıkıntısına yol açmaktadır.

Bazı devlet ihalelerinde özellikle savunma alanındaki ihalelerde uygulanan bazı kurallar ithalat engeli görevi görmektedir. Ayrıca, eyaletlerin ulaştırma konusunda açtıkları ihalelerde ve gıda yardımı programlarında yerli girdi kullanma zorunluluğu bulunmaktadır.

Küçük işletmelere verilen yaygın miktardaki devlet destekleri de pazara girişin önündeki bir diğer engeldir.

3.5. TÜRKİYE-ABD YATIRIM İLİŞKİLERİ

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ile Türkiye’ye giren yabancı sermaye rakamları çok büyük artışlar göstermiştir. Aynı eğilim, ABD kaynaklı yabancı yatırım rakamlarında da görülmektedir: Aşağıdaki tablodan da gözleneceği üzere, 2003 yılı öncesindeki dönemde kayda değer bir tutara ulaşmayan ABD kaynaklı doğrudan yatırım tutarı, 2002 yılında 2 milyon dolar iken, 2003, 2004 ve 2005 yıllarında sırasıyla, 52, 36 ve 88 milyon dolar olmuş; 2006 yılı başından itibaren ise, önceki yıllara oranla çok büyük bir artış meydana gelerek 2006 sonu itibariyle 848 milyon dolarlık bir seviyeye ulaşmıştır. Bu artış, 2007 yılında daha da yükselmiş, Türkiye’ye olan ABD doğrudan yatırımları 4,2 milyar dolara ulaşarak 2006 yılı rakamı beşe katlanmıştır. Bu rakam içinde en büyük miktarı Citigroup’un Akbank’a ortak olmasıyla 2007 yılının Ocak ayında yaptığı 3,1 milyar ABD dolarlık yatırım oluşturmaktadır. 2008 yılında, Türkiye’ye olan ABD doğrudan yatırımları 863 milyon dolardır. 1997-2008 döneminde ABD kaynaklı doğrudan yatırımların toplam tutarı yaklaşık 6,1 milyar dolara ulaşmaktadır. 2009 Ocak-Mart dönemi itibariyle ise bu rakam, 74 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 8. Türkiye'ye ABD Kaynaklı Doğrudan Yatırım Girişleri (1997-2009 Mart)

	ABD Kaynaklı Doğrudan Yatırım Girişleri (milyon \$)
1997-2001	1
2002	2
2003	52
2004	36
2005	88
2006	848
2007	4.212
2008	863
1997-2008 Toplam	6.102
2009 Ocak - Mart	74

Yine, 2003 yılı Temmuz ayında çıkarılan 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ile yürürlükten kaldırılan Yabancı Sermayenin Teşviki Kanununun 1954 yılında kabulünden 2007 yılı sonuna kadar ABD sermayeli Türkiye'de kurulan şirket sayısı 834'tür. 1954 ile 2002 yılları arasında ABD sermayeli 341 şirketin kuruluşu gerçekleşmiş iken 2003 yılından 2007 yılı sonuna kadar 493 şirket kurulmuştur. Sadece 2007 yılında Türkiye'de kurulan ABD sermayeli şirket sayısı 2006 yılındaki seviyenin (118) üzerine çıkarak, 135 olmuştur. 2008 yılında Türkiye'de kurulan ABD sermayeli şirket sayısı ise 130 olmuştur. 2009 Mart sonu itibariyle bu sayı 17'dir. 2009 Mart sonu itibariyle Türkiye'de faaliyette bulunan ABD sermayeli şirketlerin toplam sayısı ise 946'dır.

Türkiye'ye giren ABD kaynaklı doğrudan yatırım tutarı, 2006 yılından itibaren önceki yıllara nazaran kayda değer biçimde artmış olsa da, aynı trendi, küresel sermaye tutarının büyük ölçüde daraldığı bu dönemde yakalamak şu an için mümkün görülmemektedir. Nitekim, 2008 yılında Türkiye'ye gelen toplam doğrudan yatırım tutarı bir önceki yılki 22,1 milyar dolarlık seviyesinden 18,2 milyara dolara gerilerken, aynı dönemde ABD'den gelen kısım 4,2 milyar dolardan 863 milyon dolara gerileyerek beş kat azalmıştır. Dolayısıyla, 2003 yılından sonra ABD'den gelen doğrudan yabancı sermaye miktarında önemli artışlar yaşanmış olsa da, her iki ülkenin potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda bunun tatminkar olduğu söylenemez. ABD'nin 2007 yılında yurt dışına yaptığı doğrudan yatırım tutarının 313,8 milyar dolar olduğu düşünülürse, ülkemizin aldığı payın düşük olduğu görülecektir. Gerçi gelişmiş ülkelerin doğrudan yatırımlarını büyük ölçüde yine gelişmiş ülkelerde yaptığı bilinmektedir. ABD'nin toplam 313,8 milyar dolar olan yatırımlarının 197,3 milyar dolarlık kısmı Avrupa ülkelerinde, 22,8 milyar dolarlık kısmı Kanada'da, 54,4 milyar dolarlık kısmı Asya-Pasifik ülkelerinde ve 33,7 milyar dolarlık kısmı ise Latin Amerika'da yapılmıştır. Dolayısıyla, geriye kalan gelişmekte olan ülkelerdeki ABD yatırımlarının çok az olduğu söylenebilir. ABD'nin Türkiye'yi en önemli 10 gelişmekte olan ülke arasında göstermesi, yakın zamanda ülkemize olacak yatırımların artmasını ve ülkemizin bu alanda gelişmiş ülkeler safına katılmasını sağlayabilir.

3.6. POTANSİYEL İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Uzun yıllar savunma işbirliğine yönelik olarak süregelen Türk - ABD ilişkileri, 90'lı yılların başında, "zenginleştirilmiş ortaklık" kavramı çerçevesinde ele alınmaya başlanmış ve son yıllarda "stratejik ortaklık" olarak geliştirilmiştir.

ABD yönetiminin Türkiye'ye bakış açısı SSCB'nin dağılmasını takiben değişmeye ve ilişkilerde ekonomik boyut ön plana çıkmaya başlamış ve 1995 yılında ABD yönetimi Türkiye'yi gelişen 10 büyük pazar arasında ilan etmiştir. ABD yönetiminin bu kararı Amerikan özel sektörünü Türkiye'ye yöneltmede önemli bir teşvik unsuru olmuştur.

ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın 7 Mart 2009 tarihinde gerçekleştirdiği ziyaret, ABD Başkanı Obama'nın Nisan ayında ülkemize yaptığı ziyaretler iki ülke arasında ekonomik ve ticari ilişkilerin daha da geliştirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

ABD'nin eyaletlerden oluşması ve her eyaletin kendine has ekonomik, sosyal ve yasal yapısının bulunması, pazara girişte dikkate alınması gereken bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. ABD pazarına yönelik Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca geliştirilen stratejide, ihracatı artırmaya yönelik olarak "eyalet bazlı" ve "sektör bazlı" bir yaklaşım getirilmiştir. Bu çerçevede hedef eyaletler New York, California, Texas, Georgia, Illinois ve Florida; hedef sektörler ise tekstil ve hazır giyim, gıda, kimyasal ürünler, demirdışı metaller, deri ve mamulleri, elektrik-elektronik ve makine, otomotiv yan sanayii, işlenmiş doğal taşlar ve seramik ürünleri, mobilyalar ve kuyumculuk ürünleri olarak belirlenmiştir.

ABD ile Ticareti Geliştirme Stratejisi ile Türkiye'nin ve Türk ürünlerinin imajının güçlendirilmesi, böylece ABD'ye olan ihracatımızın artırılması, Amerikan yatırımcılarının dikkatinin çekilmesi ve ticari ilişkilerin siyasi ve kültürel ilişkilere olumlu yansımından yararlanarak genel anlamda ikili ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye'den ABD'ye ihracatta potansiyel arz eden başlıca ürünler aşağıda yer almaktadır:

- Gıda ve İçecek Ürünleri□□
- Fındık□□
- Kuru Meyveler
- Zeytin ve Zeytinyağı□
- Yaş Meyve Sebze ve Kesme Çiçek□
- Dondurulmuş Meyve ve Sebze□
- Konserve Meyve ve Sebze□
- Meyve ve Sebze Suyu ve Konsantresi□
- Organik Tarım Ürünleri□
- Makarna□
- Baharatlar□
- Çay□
- Tütün ve Tütün Mamulleri□
- Şarap ve Bira□
- Tekstil ve Hazır Giyim□
- Deri ve Deri Mamulleri□
- Demir-Çelik Ürünleri□
- Yapı ve İnşaat Malzemeleri□
- Seramik□
- Cam Ürünleri□

- Çimento□
- Motorlu Taşıt Araçları ve Yan sanayi□
- Mobilya□
- Beyaz Eşya□
- Endüstriyel Madenler□
- Bor Mineralleri□
- Kromit□
- Manyezit□
- Mermer ve Diğer Doğal Taşlar□
- Ponza Taşı□
- Alüminyum□
- Altın ve Mücevherat

Tarımsal ürünler ve işlenmiş gıda sanayinde, tütün, kuru kayısı, incir, fındık gibi geleneksel ürünlerin yanında, işlenmiş meyve ve sebze (turşu, salça, reçel, biber, konserve, meyve ve sebze suyu, kurutulmuş ve dondurulmuş ürünler v.b.), şekerleme, pastacılık ürünleri, zeytinyağı, makarna, kuru baklagiller, baharatlar, şarap ile dünyada giderek talebi artan organik tarım ürünlerinde, işletme ölçeklerinin verimli hale getirilmesi, çağdaş tekniklerin kullanılması ve piyasa ile ilgili kapsamlı ve sürekli çalışmalar yapılması halinde, ABD'ye ihracatta pazar payının artırılması mümkündür.

Endüstriyel mineraller sektöründe işlenebilir ekonomik rezervlere sahip bulunduğumuz bor mineralleri, kromit, manyezit, işlenmiş mermer, granit ve diğer dekoratif taşlar, ponza taşı ve çimentoda ihracat ve piyasada rekabet şansı büyük bulunmaktadır.

ABD'ye yönelik ihracatın %50'sini oluşturan **tekstil ve hazır giyim sektöründe**, artan rekabet ortamı da göz önünde bulundurularak, kısa vadede pamuk yanında yünlü, suni elyaf, keten, rami, ipek gibi alternatif elyaflardan mamul mallara; orta ve uzun vadede ise moda, marka ve katma değeri yüksek mallara yönelinmelidir.

Son yıllarda, ucuz ve düşük kaliteli üretimden katma değeri yüksek, kaliteli, moda ve dizaynı ön plana çıkaran ürünlere kaymış olan **deri** giyim eşyası, aksesuar ve diğer şahsi deri ürünleri sektörünün ABD pazarında rekabet şansı yüksektir.

ABD pazarında **demir ve çelik ürünleri sanayinin**, boru ve tüpler, soğuk hadde sac, nervürlü inşaat demiri, çelik çubuk-filmaşın, soğuk haddelenmiş çelik ürünlerinde ihracat şansı yüksektir.

Seramik sektöründe, yer ve duvar kaplama, mutfak, banyo, lavabo ve aksesuarlar gibi çeşitli ürünlerde pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin özellikle firma bazında değil de sektör olarak yapılmasının daha da etkili olacağı düşünülmektedir.

Benzer şekilde, **Türk Cam sanayi** son yıllarda kazandığı teknoloji seviyesi, kapasitesi, tecrübesi ve pazarda oluşturduğu müşteri ilişkileri ile ABD pazarında rekabet şansı en yüksek sektörlerden birisi olup, ayna, cam ev eşyası, aksesuar, cam kaplar ve muhafazalar ihraç şansı yüksek ürünlerdir.

Beyaz eşya sektörünün AB pazarında sağladığı başarıyı ABD için yakalaması; teknik gereksinimleri, standartları ve tüketici tercihlerini göz önünde bulunduran yatırım, üretim ve satış planlaması ile mümkün olabilecektir.

Otomotiv yan sanayinin özellikle far, balata, akü, ses ve ışık düzenleri, aksesuar, oto döşeme gibi ürünlerde ihraç şansı olmakla birlikte önümüzdeki dönemde modern ve teknolojik arabalar için üretilen yüksek teknoloji parçalarda (kompüter chip, hava yastığı ve diğer güvenlik sistemleri gibi) uzmanlaşmaya ağırlık verilmelidir.

ABD pazarına yönelik ihracatta son yıllarda en büyük atılım yapan sektör hiç şüphesiz altın kolye ve bilezik başta olmak üzere **mücevherat sektörüdür**. Sektör ulaştığı üretim seviyesi ve kalitesi, kazandığı tecrübe, kurduğu müşteri ilişkileri, pazarda örgütlenme (firma ve mağazalar açma) ile önümüzdeki dönemde en fazla gelişme göstermesi beklenen sektör konumundadır.

3.7. İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKENLER

3.7.1. İş Vizeleri

Türk işadamlarımızın ABD'ye seyahatlerinde Göçmenlik Dışı Vize (NIV) almaları gerekmektedir. B-1 Vize; İş gezileri için kısa süreli kalışlarda gerekli olan vizedir. Diğer Vize çeşitleri ise geçici çalışma ve uzun dönem iş aktiviteleri için gerekli olan vizelerdir. Bunlarla ilgili gerekli bilgiler ABD Vize Departmanı (http://travel.state.gov/visa_services.html) adresinde yer almaktadır.

Seyahatten en az 6-8 hafta önce başvuru yapılması önerilmektedir. Başvuru için yapılması gerekenler; Göçmenlik Dışı Vize (NIV) başvuruları için olan DS-156 Formunu doldurup imzalamak gerekmektedir. Bunun dışında pasaport, 5 cm2 ve beyaz zeminde çekilmiş vesikalık, ABD'deki masraflarınızı karşılayabileceğinizi ispatlayacak maddi kanıtlar (hesapta para, mülk vb.), sizi ülke dışına yönlendiren ekonomik ve sosyal zorlukların kanıtı, ayrıca 16-45 yaş arasındaki erkekler için ek olarak DS-157 formu ve başvuru ücretinin ödenmesi gerekmektedir.

Vize Başvuruları (<http://evisaforms.state.gov>) adresinden On-line olarak yapılabilmektedir. On-line başvurular işlemleri hızlandırmakta ve randevu için öncelik kazanmanızı sağlamaktadır.

Vize görüşmesi için; öncelikle her hangi bir İş Bankası şubesinde ABD Vize bilgi Pin Numarası alınması ve bu pin numarasıyla Pazartesi-Cuma günleri 8:30-18:00 saatleri arasında Vize Danışma Servisinin aranması gerekmektedir. Daha sonra her hangi bir Dışbank şubesinde Göçmenlik Dışı Vize (NIV) için 100 \$ yatırıp, dekontu başvuru formuna eklemek gerekmektedir. Görüşmede, Biometric Data ekibi parmak taraması yapmakta: kimliğiniz, adınız, soyadınız vb. bilgileriniz parmak iziniz alınarak kaydedilmektedir. Görüşmede Türkiye'ye olan ekonomik, profesyonel, ailevi ve sosyal bağlarınızı kabul ettirmeniz gerekmektedir. Yolculuğunuz ve başvuru amacınız hakkında sorular sorulmaktadır.

Onaylanan Göçmenlik Dışı Vizelerde (NIV), pasaport ve vizeler UPS yolu ile teslim edilmektedir. Teslimatta her pasaport için 2 \$ tahsil edilmektedir. ABD'ye yolculuk edecek yabancılar için vize bilgileri (http://travel.state.gov/visa_services.html) adresinde, İş için vize bilgileri (http://travel.state.gov/visa_visitors.html) adresinde, ABD'ye vardıktan sonraki vize bilgileri (<http://unitedstatesvisas.gov/index.html>) adresinde yer almaktadır.

3.7.2. ABD'de Şirket Kurma

Dünya genelinde en büyük ekonomiye sahip ABD'de şirket kurmak, şüphesiz rekabetin en yoğun yaşandığı bu piyasada, özellikle ekonomik maliyetlerin düşürülmesi ve çeşitli teşvik mekanizmalarından yararlanılması açısından önem taşımaktadır.

Söz konusu şirket kurulurken, ülkemizde de olduğu gibi en önemli husus kurulacak şirketin türüdür. Şirketler, "Ticari Varlığın Yegane olarak Sahipliği (Sole Proprietorship)", "Ortaklık (Partnership)", "Ticari Şirketler (C veya S Corporations)", "Sınırlı Ortaklık (Limited Partnership)", "Sınırlı Sorumlu Kuruluş (Limited Liability Company)" şeklinde faaliyet gösterilebilmektedir.

New York'ta yerleşik "Maurice Robert Zara" avukatlık firmasının www.zaralawny.com adresinden ulaşılabilen internet sayfasında farklı şirket statüleri hakkında karşılaştırmalı bilgi verilmektedir. Özellikle ortaya çıkması muhtemel hukuki anlaşmazlıkların çözümünde, seçilen şirket türü hukuki prosedürün şeklini değiştirmektedir.

Şirketin türüne karar verildikten sonra, şirketin faaliyet göstermesi açısından zorunluluk arz eden önemli hususlar aşağıda sıralanmıştır:

Lisans: Şirketin faaliyet göstermesi için iş yerinin bulunduğu Eyalet Valiliği/Yerel İdare gibi resmi kuruluşlardan alması gereken ruhsattır.

İşveren Kimlik Numarası: Özellikle işçi çalıştırılan şirketler için zorunludur.

Yerleşme Sertifikası: Kiralanacak veya satın alınacak gayrimenkula ait belgedir.

Firma ismi: Kurulacak şirketin belirli bir ismi olması gerekmektedir.

Marka, patent: Şirkete ait telif haklarının korunması ile ilgili olarak belge alınması şirketin yararına.

Vergi: Vergi ödemek için numara almak zorunludur.

ABD'de şirket kurmak isteyen yabancı işadamlarının "oturma" ve "çalışma" iznine sahip olması zorunludur. Şirketin türüne karar verilmesinin ardından; genellikle Eyaletlerin Valilik Ofislerinde faaliyet gösteren ilgili bölüme başvurularak, formların doldurulmasının ardından bu bölümün verdiği "lisans" ile ticari faaliyet gösterme yetkisi alınmaktadır.

Şirkette ABD'li bir ortağın bulunması kuruluş aşamasının kolaylaşmasını sağlamaktadır. Şirketin kurulması ve lisansın alınmasının ardından, eğer işadamı şirket ortağı ise E1, şirketin sponsorluğunda yönetici ise H1B vizesi almak üzere vize statüsünü değiştirme talebinde bulunabilmektedir. Her iki vize, aslında ABD'de "geçici çalışma" vizesi olup, sırasıyla 2 ve 3

yıllık kalış süreleri sağlamaktadır. Vize konularında göçmen işlerinde uzmanlaşmış avukat veya danışmanlık firmaları ile temasa geçilmesi tavsiye edilmektedir.

ABD genelinde yabancı uyrukluların mülk edinmesinde herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Gayrimenkül alım satım işlemleri ülkemizde "emlakçı" şeklinde nitelendirilebilecek firmalar aracılığıyla yapılmakta, hem alıcı hem satıcı bu firmalara komisyon vermek suretiyle işlemi gerçekleştirmektedir. Alım-satım işlemlerinde banka veya diğer mali kurumların sağladığı 30 yıla varan vadeli krediler de kullanılabilir.

ABD'deki federal yönetim biçiminden dolayı, şirket kurma ve teşvik mekanizmaları uygulama bazında eyaletler arasında farklılık göstermektedir. Bu itibarla, ABD'de faaliyet gösterilecek bölgenin seçilmesinin ardından, şirket kurma prosedürlerinin belirlenmesi ve teşvik imkanlarının araştırılması önemlidir.

3.8. DEĞERLENDİRME

ABD tüketiminde ithal mallarına yönelik talep esnekliğini ölçmek amacıyla yapılan çalışmaların sonucunda ithalata yönelik talep esnekliğinin pozitif ve önemli ölçüde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, yerli malların fiyatındaki artış karşısında Amerikan tüketicisinin ithal mallara olan talebinin fiyattaki artıştan daha fazla arttığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, Amerikan tüketicisi fiyat değişikliklerine son derece hassastır. Bu nedenle, Amerika'ya yönelik ticarete fiyatın iyi tespit edilmesi son derece önemlidir.

ABD'ye yönelik ihracat stratejisinde dikkate alınması gereken bir diğer husus ise kalitedir. Düşük fiyatlı ürünlerde Çin, Hindistan gibi ülkeler karşısında ülkemizin rekabeti giderek zorlaşmaktadır. Bu nedenle, daha yüksek fiyatlı ancak markalı ve kaliteli ürünlerle ABD pazarında Türk ürünlerinin rekabet şansı daha fazla olacaktır. Ancak, ABD pazarında bir ürünün tanınması için çok yoğun reklam ve tanıtım yapılması ve ürünün iyi pazarlanması gerekmektedir. Rekabetçi olduğumuz ürünlerde hem endüstriyel kullanıcıya hem de nihai tüketiciye yönelik promosyonlar yapılmalıdır. Bu aşamada, profesyonel PR şirketlerinden destek alınması yararlı olacaktır.

ABD'ye yönelik ihracatı buradaki aracılara mal satmak suretiyle gerçekleştirmek yerine, Türk şirketlerinin ABD'de şirket kurarak, ofis, mağaza, showroom açmaları ve bizzat pazarın içinde yer alarak, pazarda yer edinmeye çalışmaları uzun vadede çok daha iyi sonuçlar verecektir. Bu kapsamda, son yıllarda giderek artan sayıda Türk firması tarafından yararlanılan 2005/4 ve 2006/4 sayılı Tebliğler çerçevesinde verilen desteklerin etkili olduğu ve bu destekleri daha da etkin şekilde kullanmaya yönelik projeler geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

ABD'de fuar anlayışının Avrupa ülkelerinden farklı olması, fuarın bütün katılımcıların yerinde görülmesinden ziyade önceden belirlenen müşterilerin standının ziyareti şeklinde olması nedeniyle ABD'de giderek talebi ve etkinliği azalan fuarlara

öncelik verilmesine gerek bulunmadığı düşünülmektedir. Bunun yerine, ABD'ye yönelik stratejide, belirlenecek sektörlerde küçük ve etkin ticaret heyetleri oluşturularak buradaki alıcılarla biraraya getirilmelerinin sağlanmasına ağırlık verilmelidir.

3.9. YARARLI ADRESLER

T.C. Washington Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği
Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor
2525 Massachusetts Ave. N.W. WASHINGTON, D.C. 20008
Telefon : (1-202) 612 67 80, 612 67 81
Faks : (1-202) 2380629
e-mail : dtvas@verizon.net

New York Ticaret Müşavirliği
Turkish Consulate General Office of the Commercial Counsellor
821 UN Plaza, 4th Fl. NEW YORK 10017
Telefon : (1-212) 687 15 30 - 31
Faks : (1-212) 687 20 78
e-mail : dtnew@turkishtrade.org

Şikago Ticaret Ataşeliği
Turkish Commercial Attache Consulate General of Turkey in Chicago
444 N. Michigan Avenue, Suite 2930 CHICAGO, ILLNOIS, 60611
Telefon : (1-312) 410 90 05
Faks : (1-312) 410 90 06

Los Angeles Ticaret Müşavirliği
Turkish Embassy Office of the Economic Counsellor
6380 Willshere Blvd. Suite 1210 LOS ANGELES, CA 90048
Telefon : (1-323) 852 18 94
Faks : (1-323) 852 18 96
e-mail : uftla@sbcglobal.net

Türk-Amerikan Ticaret ve Sanayi Odası
Turkish American Chamber of Commerce and Industry
821 United Nations Plaza 4th Floor , Newyork, NY 10017
Telefon : (1-212) 687 15 30
Faks: (1-212) 687 20 78
E-mail: info@turkishuschamber.org
Internet : <http://www.turkishuschamber.org>

Türkiye’de ABD Hakkında Bilgi Alınabilecek Kuruluşlar

ABD Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Atatürk Bulvarı 110, Ankara

Telefon : (90-312) 467 09 49

Faks : (90-312) 467 13 66

Internet : <http://www.csturkey.com>

TABA-Türk Amerikan İşadamları Derneği

Telefon : (90-212) 274 28 24

Faks : (90-212) 275 93 16

E-mail : taba@taba.org.tr

Türk-Amerikan Ticaret Odası

Turkish- American Chamber of Commerce

One IBM Plaza, Suite 3100, 330 North Wabash Avenue,

Chicago, Illinois USA 60611-3608

Telefon :(312) 596-1492

Fax :(312) 596-1493

Web : <http://www.turkishchamber.com/>

Amerika Birleşik Devletleri’nde Bulunan Önemli Devlet Kuruluşları

ABD’deki bütün eyaletlerin resmi sayfalarına <http://www.globalcomputing.com/states.html> adresinden ulaşılması mümkündür.

ABD’deki bütün resmi kurumların internet adreslerine <http://www.gksoft.com/govt/en/us.html> adresinden ulaşmak mümkündür.

Diğer bazı kuruluşların internet adresleri aşağıda gösterilmiştir:

Ekonomik Analiz Bürosu	: http://www.bea.doc.gov/ ,
ABD Eximbank	: http://www.exim.gov/index.html ,
Federal İstatistikler Bürosu	: http://www.fedstats.gov/ ,
İthalat İdaresi	: http://ia.ita.doc.gov/ ,
ABD Ticaret Temsilciliği	: http://www.ustr.gov/ ,
Patent ve Ticari Marka Ofisi	: http://www.uspto.gov/ ,
Tekstil ve Konfeksiyon Ofisi	: http://www.otexa.ita.doc.gov/ ,
Ticari ve Ekonomik Analiz Ofisi	: http://www.ita.doc.gov/td/industry/otea/ ,
Küçük İşletmeler İdaresi	: http://www.sbaonline.sba.gov/ ,
Federal Tüketici Bilgi Merkezi	: http://info.gov/ ,
Gümrük İdaresi	: http://www.customs.ustreas.gov/ ,
Tarım Bakanlığ. Yurtdışı Tarım Servisi	: http://www.fas.usda.gov/ ,
Ekonomi ve İstatistik Bürosu	: http://www.esa.doc.gov/508/esa/Bureaus.htm ,

İhracat İdaresi Bürosu : <http://www.bxa.doc.gov/Default.htm>,
Amerikan İhracatçılar ve İthalatçılar Birliği : <http://www.aaei.org/index.asp>,

Amerika Birleşik Devletleri'nde Bulunan Ticaret Odaları

<http://www.chamberbiz.com>

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Türk Dernekleri

ABD'de 100'e yakın Türk derneği bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu, iki çatı örgütünün şemsiyesi altında toplanmışlardır. Bunlardan birincisi merkezi New York'ta olan Türk Amerikan Dernekleri Federasyonu (TADF) ve diğeri Washington'daki Türk-Amerikan Dernekleri Asamblesi (ATAA)'dir. 1979 yılında kurulan Türk-Amerikan Dernekleri Asamblesi, ABD'deki Türk toplumunun, yaklaşık 1500 civarında üyesi bulunan en büyük çatı kuruluşu durumundadır. ATAA, çıkardığı yayımlar, düzenlediği konferanslar ve gerçekleştirdiği festivallerle, Türkiye'nin tanıtımında önemli bir rol oynamaktadır.

Assembly of Turkish American Associations (ATAA), Washington, DC
<http://www.ataa.org>

The American Turkish Council (ATC), Washington, DC
<http://www.americanturkishcouncil.org>

Turkish-American Scientists and Scholars Association (TASSA) Washington, DC
<http://www.tassausa.org>

Turkish American Chamber of Commerce and Industry
<http://www.turkishuschamber.org>

Turkish American Business Forum
<http://www.forum.org>

The Institute of Turkish Studies (ITS), Washington, DC
<http://www.turkishstudies.org>

Federation of Turkish American Associations (FTAA)
<http://www.ftaa.org>

Ataturk Society of America (ASA)
<http://www.ataturksociety.org>

EK 1 NEW YORK

New York, Amerika Birleşik Devletleri'nin nüfus bakımından en büyük kenti. Aynı isimli New York eyaleti'nde yer alır. Yüzyıldan fazladır dünyanın en önemli ticaret ve finans merkezlerinden biridir. Şehir, medya, politika, eğitim, eğlence ve modadaki küresel etkilerinden dolayı bir dünya şehri olarak kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler Genel Konseyi binasına ev sahipliği yaptığından dış ilişkiler için de çok önemli bir merkez durumundadır. Fakir semtlerinde ise çok sayıda işsiz ve evsiz yaşar.

Kent beş bölüme ayrılmıştır: Manhattan, Brooklyn (Kings Country), Queens (Queens Country), Bronx ve Staten Island (Richmond). 830 km²'lik bir alanda yaşayan 8,2 milyon nüfusuyla New York, Amerika'da nüfus yoğunluğu en büyük olan şehirdir. Çevre banliyöleriyle birlikte New York metropolitan bölgesi 21 milyonluk nüfusa sahiptir ve dünyanın en kalabalık yerleşim bölgelerinden birini oluşturur.

New York, bir göçmen kentidir. Kentte yaklaşık 170 ayrı dil konuşulmaktadır ve her üç kişiden biri ABD dışında bir ülke doğumludur. İngilizce çeşitli aksanlarla konuşulur. İngilizce'nin yanı sıra İspanyolca, Little Italy (Küçük İtalya) semtinde İtalyanca, China Town'da (Çin mahallesi) Çince konuşulur.

Ekonomi

New York eyaletinin 2005 yılı rakamlarıyla üretimi 963,5 milyon dolardır ve Kaliforniya ve Teksas'ın arkasından 3. sıradadır. New York bağımsız bir ülke olsaydı ekonomik olarak Güney Kore'nin arkasından 16. Sırada olurdu. Kişi başına düşen gelir 40.000 dolar ile Marylandin arkasından 5. sıradadır.

İhracat ürünleri gıda malzemeleri, mineraller, imalat ürünleri, işlenmiş elmas ve araba parçalarıdır. İthal ürünleri petrol, altın, alüminyum, doğal gaz, elektrik, işlenmemiş elmas ve kerestedir.

Bankacılık ve finans sektöründe dünya lideri olup dünyanın en büyük borsası olan New York Stock Exchange buradadır.

Tarım sektörü çok gelişmiştir ve ABD'deki ilk 5 eyalet içindedir. Özellikle kuzeyde göller bölgesi, Hudson Vadisi ve Long Island tarım toprakları açısından zengindir. Tarım ürünleri elma, kiraz, lahana (1. sırada), patates, mısır, üzüm (3. sırada) ve akçaağaç şurubudur. 2001 yılı rakamlarıyla 3,4 milyar dolarlık tarım ürünü yetiştirilmiştir. Hayvancılıkta besi ve diğer hayvancılık, sütçülük ve balıkçılık yapılmaktadır.

Endüstriyel sektörler matbaacılık ve basım-yayın, bilimsel araç-gereç, elektrikli araç, makina, kimyasallardır. Diğer imalat sektörleri baskılı kumaş, kürk, demiryolu malzemeleri, otobüs parçalarıdır ve çoğunlukla eyalet üst kısımlarında (upstate) toplanmıştır.

Nanoteknoloji ve Mikroçip konusunda başkent Albany ve Hudson vadisi bir merkez haline dönüşmektedir. Fotoğraf ve görüntüleme konusunda Rochester şehri bir merkezdir.

Turizm çok gelişmiştir. Özellikle Manhattan, Niyagara Şelaleleri, Atlantic City ve Hudson Vadisi önemlidir. Bu bölgeler otel, taşımacılık(taksi, limozin, tur otobüsü), restoran, mağaza, market ve alışveriş merkezi yatırımları için çok uygundur.

New York şehrindeki Manhattan marka mağazacılığı için büyük ve güçlü Türk şirketlerine en uygun bölgedir. Güçlü restoran girişimcileri için de en uygun bölge olup zincir haline dönüştürülebilecek fast food teşebbüsüne de çok uygundur. New York şehrindeki Queens, Brooklyn ve Long Island bölgeleri Türk market ve restoran girişimcilerinin en fazla tercih ettikleri yerlerdir. Ancak rekabetin çok fazla olması bu konuda atılacak adımların güçlü ve farklı olması gerekmektedir. Long Island Türk istasyoncularıyla ünlüdür ancak bu iş çok risklidir ve yer çok önemlidir.

İletişim, reklam ve eğlence sektöründe ABD'de ve dünyada lider bir eyalettir. Bir ulaşım merkezi olan New York şehri JFK Uluslararası Havaalanı ve çok gelişmiş bir demiryolu ve karayolu ağına sahiptir. Connecticut ve New Jersey içine alan New York şehri 3 eyaletli bir metropoldür. Hatta bu etki Pensilvanya'ya dek uzanır.

EK 2

CALIFORNIA EYALETİ

Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2006 yılının başından itibaren, ABD ile Ticareti Geliştirme Stratejisi'ni uygulamaya koymuştur. Bu kapsamda, ABD pazarına giriş için, GSMH büyüklükleri ve dış ticarete oynadıkları rol itibariyle ön plana çıkan ve hedef olarak seçilen 6 eyaletten biri, California'dır.

ABD'nin en fazla nüfusa sahip eyaleti olan California'da bugün yaklaşık 36 milyon kişi yaşamaktadır. Eyalette, ABD nüfusunun %12'sinden fazlası ikamet etmektedir. 58 bölge ve 478 şehirden oluşan eyaletin en yüksek nüfuslu şehirleri, sırasıyla Los Angeles, San Diego, San Jose San Francisco ve Long Beach'tir.

CALIFORNIA – Temel Veriler	
Yüzölçümü (km ²)	423.970
Nüfus (2005 tahmini)	36.132.147
Gayri Safi Hasıla (2005, milyon \$)	1.621.843
Kişi Başına Gelir (2005 tahmini, \$)	37.036
İş Yapma Maliyeti Endeksi (2005) (ABD Ortalaması=100)	124.2

Ekonomik Yapı

1849 yılında altın yataklarının keşfedilmesi üzerine, nüfusu on binin altındayken günümüzde Amerika kıtası'nın en büyük ekonomi merkezi konumuna gelen Kaliforniya; Amerika Birleşik Devletleri'nin de en büyük ekonomik gücünü temsil eder. California tek başına ABD GSYİH'sının %13'ünü sağlamaktadır.

California eğer bir ülke olsaydı, dünyanın en büyük 6'ncı ekonomisine sahip olurdu. (A.B.D.'nin geri kalanı, Japonya, Almanya, İngiltere ve Fransa'dan sonra) Bu ekonomik durum, resmi yerleşimi henüz 200 yaşına bile gelmemiş topraklarda ulaşılabilen mucizevi bir başarıdır.

ABD’de ekonomisinin büyüklüğü 1 trilyon doları aşan tek eyalet California’dır. 2005’te eyaletin ekonomik büyüklüğü 1,6 trilyon doları geçmiştir. ABD’nin en fazla doğrudan yabancı yatırım çeken eyaleti de, California’dır.

1977’den bu yana ABD genelinde en yüksek gelire sahip olan eyalet, verimlilik ve büyüme açısından da öne çıkmaktadır. ABD’nin en hızlı büyüyen 500 şirketi içinde en fazla firması olan eyalet, California’dır (76 firma). Ek olarak, ünlü Fortune 500 listesinde 54 California’lı şirket vardır.

Bununla birlikte, ekonomisi ağırlıklı olarak ticarete ve uluslar arası finansal işlemlere dayalı olan California, küresel ekonomik krizden oldukça etkilenmiştir. California 2009-2010 bütçe yılında 26.3 milyar dolar bütçe açığı ile karşı karşıyadır. California 2008’de %9,3 işsizlik oranı ile ABD’deki en yüksek işsizlik oranına sahip 4. eyalettir. 2009 ortasında ise bu oran %12,1’e çıkmıştır ve giderek artmaktadır.

Kaliforniya’daki değiştirilemeyen anayasa kanuna göre; eyalet gelirlerinin %40’ı eğitim’e harcanmaktadır. Her ne kadar çoğu ülke için eğitim harcamaları çöpe giden para olsa da, bu harcamalar Kaliforniya’yı bilinen dünya tarihinin en hızlı büyüyen ekonomisi ve devleti yapmıştır. Dünya tarihi boyunca, nüfusu 200 yıl içerisinde bu denli yükselen; ekonomisi hiç yoktan böylesi bir noktaya gelen başka bir devlet de bulunmamaktadır. (Son 200 yılın ortalamasını alacak olursak, nüfusu 35,000 katına çıkmış, ekonomisi \$1.5 trilyon olmuştur. Bu da Kanada, Meksika, Çin, İspanya, İtalya, Rusya gibi ülkelere daha üstündür.

Sektörler

California, doğu ve orta batıdaki gelişmiş eyaletlere uzak olduğu için, yani merkezi olmayan konumu nedeniyle, ekonomisi yapısal olarak en çok çeşitlenmiş eyalettir. Kaliforniya pek çok ekonomik sektörün de dünyadaki merkezi durumundadır. Örneğin Hollywood eğlence sektörü, Güney Kaliforniya havacılık ve uzay sanayi, Central Vadisi tarım sektörü, Silikon Vadisi bilgisayar ve yüksek teknoloji, Napa Vadisi, Sonoma Vadisi, Santa Barbara, Temecula Vadisi ve Paso Robles bölgeleri şarap üreticiliği konusunda uzmanlaşmıştır.

Eyaletin geleneksel sektörleri, tarım ve madenciliktir. Yirminci yüzyılın başlarından itibaren gelişen havacılık ve film endüstrisi ile daha sonra gelişen bilgisayar teknolojileri ve elektronik de California ekonomisinde yerlerini almıştır.

II. Dünya Savaşı yıllarında California, aldığı göç ile önemli bir işgücü kaynağına sahip olmuştur. Bu dönemde savunma sanayisine yönelik teknolojilerin de geliştirilmesiyle, eyaletin imalat sanayisi tabanı güçlenmiştir. Savunma endüstrisi, Soğuk Savaş döneminde de ekonominin önemli bir parçası olmayı sürdürmüştür. Takip eden dönemde ise, savunma harcamalarının azalmasıyla, savunma sanayisinin elektronik ve bilgisayar teknolojileri alanında oluşturduğu tohumlar yeşermiş ve bugün teknoloji alanında en önemli merkez olan Silikon Vadisi’nde yer alan donanım ve yazılım teknolojileri endüstrisi eyalet ekonomisinde yaşamsal bir konuma gelmiştir.

California, dünyanın 5. büyük tarım ürünleri tedarikçisidir. ABD’de tarım verimliliği en yüksek olan eyalet, California’dır. Ülkedeki çiftliklerin sadece %4’ü California’da bulunmasına rağmen eyalet, tarım sektöründeki üretimin %13’ünü gerçekleştirmektedir. Eyalette, 88 bin çiftlikte 1 milyon kişi istihdam edilmektedir ve 350’den fazla ürün çeşidi üretilmektedir. California’nın badem, kuru erik, kuru üzüm, kuru incir, zeytin, nar, kivi, Clingstone şeftalisi, tatlı pirinç, enginar, vb. diğer bazı ürünlerde ülke genelindeki üretim payı %99 ve üzerindedir. California’da yılda 11 milyon ton domates, 500 bin ton şeftali, 12 bin ton zeytin işlenmektedir. Dünya genelinde işlenmiş domates ürünlerinin %45’i California’da işlenmektedir.

California, deniz ürünleri üretimi konusunda ilk 5 eyalet arasındadır. 300’den fazla deniz ürünü 10.000 civarında balıkçı tarafından üretilmektedir.

1848 yılında altının bulunması, California ekonomisinin tüm ekonomik ve sosyal yapısını etkilemiştir. Bugün madencilik sektörü, eyalet ekonomisinde 3 milyar dolar değerinde bir gelir yaratmaktadır ve California, sektördeki en büyük 2. eyalettir. Ham petrol üretiminde 3., doğal gaz üretiminde 11., hidroelektrik üretiminde 3. ve nükleer elektrik üretiminde 6. sıradadır.

Elektronik endüstrisi, özellikle savaş yıllarında uçaklar ve gemiler için gerekli elektronik devrelerin üretimi ile gelişmiş ve bugünkü modern elektronik endüstrisinin temelleri atılmıştır. Silikon Vadisi, eyaletin kuzeyinde San Francisco Körfezi’nin güneyinde ileri teknoloji şirketlerinin toplanmış bulunduğu alanı tanımlamaktadır ve ilk kez 1970’lerde kullanılan bu ifade, sektörle özdeşleşmiştir. Bilgisayar ve elektronik ürünleri, eyaletin bir numaralı ihracat kalemidir. California, 43,600 şirket ile, sektördeki işletme sayısı en fazla olan eyalettir ve aynı zamanda, 2002 itibariyle, 51 milyar dolarlık ar-ge harcamalarıyla, en fazla ar-ge harcaması yapan eyalettir.

20. yüzyılın başında ortaya çıkan film yapımcıları, New York’taki bazı kısıtlamalar nedeniyle, Hollywood’u California’da kurmayı kararlaştırmışlardır. Film, televizyon ve medya sektörü, 270,000 kişiye istihdam sağlamakta ve 30 milyar doların üzerinde bir değer yaratmaktadır. Sektörde son yıllarda bir daralma, 2005’te ise hızlı bir canlanma yaşanmıştır.

California, ABD’nin en fazla turist çeken eyaletidir. Ülke turizm pazarından %10,8’lik bir pay almaktadır. 2005 yılında California’yı 4,8 milyon yabancı turist ziyaret etmiştir.

Dış Ticaret

California ekonomisinin temel taşlarından biri ticarettir ve ABD’deki ihracatçı firmaların beşte biri California’dadır. California’lı ihracatçıların %85’ini 100 kişinin altında işçi istihdam eden küçük ölçekli işletmeler oluştururken, ihracatçı firmalar eyalette istihdamın %10’unu sağlamaktadır.

California’nın Dış Ticareti (2005, milyon \$)	
İhracat	129.989
İthalat	360.330
Dış Ticaret Hacmi	436.319
Dış Ticaret Dengesi	176.341

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren dış ticaret açığı artan eyalette ihracatın ithalatı karşılama oranı 2005 yılı itibariyle %42'dir.

Eyaletin Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA) ülkeleri Meksika ve Kanada'ya yaptığı ihracat, toplam ihracatının %25'inden fazlasını oluşturmaktadır. NAFTA ülkelerinden sonra California'nın en çok ihracat yaptığı ülkeler, Asya-Pasifik ülkeleridir. 2005 yılı itibariyle California'nın en çok ihracat yaptığı ülkeler Meksika (%15,2), Japonya (%11,6), Kanada (%11,3), Çin (%6,7), Güney Kore (%5,4), Tayvan (%4,6) ve İngiltere'dir (%4,3). California'nın ihracatında başlıca ürünler, bilgisayar ve elektronik ürünleri (%35,7), taşıt araçları (%11,4), makineler (%11,2), kimyasallar (%6,2), çeşitli imalat sanayi ürünleri (%5,5), tarım ürünleri (%5,2) ve işlenmiş gıdadır (%4,0).

2004 itibariyle eyaletin en fazla ithalat yaptığı ülkeler ise, sırasıyla Çin (%31), Japonya (%16), Meksika (%8), Güney Kore (%7), Tayvan (%5), Malezya (%4,5) ve Almanya'dır (%3). İthalatta ofis makineleri (%16), taşıt araçları (%12), haberleşme cihazları (%11), elektrikli makineler (%11), mücevherat (%7), hazır giyim (%6) ile petrol ve ürünleri (%4) başı çekmektedir.

Türkiye ile Ticari ve Ekonomik İlişkiler

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, Türkiye'nin California'ya ihracatı 2004 yılı itibariyle 379 milyon dolardır. Eyaletin toplam ithalatından aldığımız pay ise, binde 1 civarındadır.

Türkiye-California Ticareti (2004, milyon \$)	
İhracat	379
İthalat	209
Dış Ticaret Hacmi	588
Dış Ticaret Dengesi	309

Ülkemizin California'ya ihraç ettiği başlıca ürünler mermer (%27), hazır giyim (%21), mücevherat (%17), tekstil (%14), demir-çelik (%10) ile meyve-sebze mamulleridir (%3).

Türkiye'nin California'dan ithalatında, 2005'te %70'e yakın bir artış gözlenmiş ve California, Texas'tan sonra Türkiye'ye en fazla ihracat yapan ikinci eyalet olmuştur.

California'ya ithalatımızda tarım ürünlerinin payı son 6 yıl içerisinde %15–25 arasında değişirken, sanayi ürünleri, ithalatımızın %70-80'ini teşkil etmiştir. 2005'te eyaletten tarım ürünleri ithalatımızda yükseliş, sanayi ürünleri ithalatımızda ise düşüş görülmüştür.

Ülkemizin California ile işbirliği olanakları konusunda, elektrik-elektronik, makine imalat, kimyasallar, hazır giyim, mobilyalar ve otomotiv yan sanayi ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, mücevherat, gıda, toprak ürünleri, deri ve ev tekstilinin de, iş yapılabilme potansiyeline sahip sektörler olduğu söylenebilir.

EK 3
HAVA DURUMU

NEW YORK

30 Ocak Cumartesi	31 Ocak Pazar	1 Şubat Pazartesi	2 Şubat Salı	3 Şubat Çarşamba	4 Şubat Perşembe	5 Şubat Cuma	6 Şubat Cumartesi	7 Şubat Pazar
								
-6° C -8° C	0° C -6° C	2° C -4° C	4° C -1° C	2° C -4° C	0° C -1° C	5° C 3° C	9° C 4° C	10° C 4° C
Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Kar Yağışlı	Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Yağmurlu	Parçalı Bulutlu

SAN FRANCISCO, CALIFORNIA

30 Ocak Cumartesi	31 Ocak Pazar	1 Şubat Pazartesi	2 Şubat Salı	3 Şubat Çarşamba	4 Şubat Perşembe	5 Şubat Cuma	6 Şubat Cumartesi	7 Şubat Pazar
								
14° C 8° C	13° C 8° C	14° C 8° C	13° C 8° C	16° C 8° C	16° C 8° C	13° C 8° C	14° C 8° C	16° C 8° C
Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Parçalı Bulutlu	Yağmurlu	Bulutlu	Parçalı Bulutlu